

1MA - - Deuterocanon Bible

1-Cİ MAKKABİLƏR

1-Cİ MAKKABİLƏR KİTABI

1-Cİ MAKKABİLƏR

1Mak

1-Cİ MAKKABİLƏR

KİTABI

GİRİŞ

«1-ci Makkabilər Kitabı» Yəhudi xalqının tarixində Selevki padşahı Antiox Epifan dövründən Yəhidi hökmdarı Yəhya Hirkanın fəaliyyətinə qədər (e.ə. 175-134-cü illər) baş verən hadisələrdən bəhs edir. Kitabda Makkabilər ailəsinin hekayəti nəql olunur və onların Yəhudiləri yadelli zülmündən qurtarmaq üçün Allah tərəfindən seçildikləri bildirilir. Bununla yanaşı, qəhrəmanların öz əqidələrinə sadıq qalması fikri vurğulanır. Kitabda göstərilir ki, tarixi hadisələri idarə edən Allah Ona iman edənləri qələbə ilə mükafatlandırır.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:70 Yəhudilərə zülm və Mattatiyanın üsyanı

3:1–9:22 Yəhuda Makkabinin rəhbərliyi

9:23–12:53 Yonatanın rəhbərliyi

13:1–16:24 Şimonun rəhbərliyi

1

Böyük İsgəndər

1 Belə oldu ki, Kittim torpağından gələn Makedoniyalı Filip oğlu İsgəndər Farsların və Midiyalıların padşahı Daranı məğlub etdi. Bundan sonra onun yerinə padşah oldu; əvvəlcə Yunanıstan

üzərində padşah olmuşdu. ² O, çoxlu müharibələr apardı, möhkəm qalaları zəbt etdi və yer üzünün padşahlarını öldürdü. ³ Beləcə, yer üzünün hüdudlarına qədər gedib çoxlu millətdən qənimət əldə etdi. Dünya onun önündə aciz qaldı; onda o qürurlandı və ürəyi məğrurluqla doldu. ⁴ O, çox güclü qoşun topladı, ölkələri, millətləri və hökmranları özünə tabe etdirib onlardan xərac almağa başladı. ⁵ Bunlardan sonra İsgəndər yatağa düşdü və öləcəyini hiss etdi. ⁶ Cavanlığından bəri onunla birgə böyüyən adlı-sanlı xidmətçilərini çağırırdı və hələ sağ ikən öz padşahlığını onların arasında böldü. ⁷ İsgəndər on iki il padşahlıq etdikdən sonra öldü. ⁸ Onun xidmətçiləri hər biri öz torpağını idarə etməyə başladı. ⁹ İsgəndər öləndən sonra onların hamısı başına tac qoydu. Onlardan sonra oğulları da uzun illər boyu belə etdilər və yer üzündə pisliliyi artırdılar.

Antiox Epifanın dövründə Yəhudilərin yoldan azması

¹⁰ Onların arasından günahın kökü olan bir adam meydana çıxdı: bu, padşah Antioxun oğlu Antiox Epifan idi; o, bir zaman Romada girov kimi yaşamışdı. O, Yunan padşahlığının yüz otuz yeddinci ilində^a padşah oldu. ¹¹ Həmin günlərdə İsrailin arasından qanuna zidd davranan adamlar çıxdılar. Onlar çoxlarını inandıraraq deyirdilər: «Gəlin, ətrafımızdakı başqa millətlərlə ittifaq yaradaq, çünki onlardan ayrıldıqdan bəri çoxlu bəlaya düşər olduq». ¹² Bu sözlər adamların gözündə xoş göründü. ¹³ Xalqdan bəzisi buna həvəs göstərərək padşah Antiox Epifanın yanına yollandı. O da onlara bütperəst adətinə riayət etmək səlahiyyətini verdi. ¹⁴ Yerusəlimdə bütperəst adətinə uyğun idman kompleksi düzəldilər. ¹⁵ Onlar özlərini sünnətsiz edib müqəddəs əhdi tərkd etdilər. Bütperəstlərlə birləşib şər işlərlə məşğul olmağa başladılar.

Antiox Epifan məbədi talan edir

¹⁶ Antiox hakimiyyəti tam ələ alandan sonra Misir ölkəsinin də padşahı olmağı və hər iki padşahlığa hökmranlıq etməyi qərara

a **1:7** 1Makkabi kitabında verilən illər e.ə.312-ci ildən başlanan Selevki təqvimi ilə hesablanır.

aldı. ¹⁷ O, Misirə güclü qoşun – döyüş arabaları, fillər, süvarilər və böyük donanma ilə daxil oldu. ¹⁸ Misir padşahı; Ptolemeylə döyüşə girdi. Ptolemey onun önündən dönüb qaçdı və çoxlu adam vurulub yerə sərildi. ¹⁹ Antioxun qoşunu Misir ölkəsində çoxlu möhkəm qalanı işğal etdi və o, Misir ölkəsindən qənimət ələ keçirdi.

²⁰ Misirin zəbt edilməsindən sonra yüz qırx üçüncü ildə güclü qoşunla İsrailin üzərinə gedib Yerusəlimə hücum etdi.

²¹ Məğrurluqla məbədə daxil oldu, qızıl qurbangahı, çırağı və oranın bütün ləvazimatını götürdü. ²² Həmçinin Hüzur çörəkləri üçün masanı, dolçaları, piyalələri, qızıl buxurdanları, pərdəni, tacları və məbədin önündəki qızıl bəzəkləri – hər şeyi talan etdi.

²³ Qızıl-gümüşü və dəyərli ləvazimatı götürdü, tapdığı gizli xəzinələri də götürdü. ²⁴ Hər şeyi götürəndən sonra öz ölkəsinə qayıtdı. Qırğın törədib böyük məğrurluqla danışdı.

²⁵ O zaman İsraildə, ölkənin hər yerində böyük matəm oldu.

²⁶ Başçılar və ağsaqqallar inilti saldılar,
Bakirə qızlar və cavan oğlanlar zəif düşdülər,
Qadınların gözəlliyi soldu.

²⁷ Hər adaxlı ağı qaldırdı,
Gərdəkdə oturan gəlin matəmdə oldu.

²⁸ Yer oranın sakinlərindən ötrü lərzəyə gəldi,
Bütün Yaqub evini rüsvayçılıq bürüdü.

²⁹ Günlər keçdi, iki il sonra padşah baş vergiyiğanını Yəhuda şəhərlərinə göndərdi. O, güclü qoşunla Yerusəlimə gəldi. ³⁰ Hiylə ilə sülhsevər sözlər danışdı və xalq ona inandı. Amma qəflətən şəhərə hücum etdi, oraya güclü zərbə vurdu və İsraildən çoxlu adamı qırdı. ³¹ O, şəhərdən qənimət götürdü, oraya od vurub oranın evlərini və ətrafındakı divarı dağıtdı. ³² Qadınlarla uşaqları əsir apardılar və mal-qaraya sahib çıxdılar. ³³ Sonra Davud şəhərinə güclü qüllələri olan böyük və möhkəm divar çəkib onu istehkama çevirdilər. ³⁴ Oraya günahkar milləti, azğın adamları yerləşdirib mövqelərini gücləndirdilər. ³⁵ Silah və ərzaq ehtiyatı saxladılar, Yerusəlimdən götürdükləri qəniməti oraya yığdılar və böyük təhlükə yaratdılar.

³⁶ Bu, müqəddəs məskən üçün pusquya,

Hər zaman İsrail üçün şər bir iblisə çevrildi.

³⁷ Müqəddəs məskənin ətrafında günahsız qan tökdülər,
Müqəddəs məskəni murdarladılar.

³⁸ Yerusəlim sakinləri onların üzündən qaçdılar,
Ora yadellilərə məskən oldu,
Orada doğulanlar özgüləşdi,
Övladları onu tərk etdilər.

³⁹ Oranın müqəddəs məskəni bir səhra kimi boş yerə çevrildi,
Bayramları yasa döndü,
Şənbə günləri məzəmmət, şərəfi puç oldu.

⁴⁰ Rüsveyçılığı çoxalıb əvvəlki izzətinə bərabər oldu,
Mədh edilməsi matəmə çevrildi.

⁴¹ Bundan sonra padşah Antiox Epifan bütün padşahlığına yazdı ki, qoy hamı bir xalq olsun; ⁴² hər kəs öz ənənəsindən əl çəksin. Bütün millətlər padşahın sözü ilə razılaşdılar. ⁴³ İsraildən də bir çoxları onun dinini bəyəndilər, bütlərə qurban gətirdilər və Şənbə gününü adi saydılar. ⁴⁴ Padşah Yerusəlimə və Yəhuda şəhərlərinə qasidlər vasitəsilə sənədlər göndərib oranın sakinlərinin ölkəyə yad olan ənənələrlə yaşamalarını istədi: ⁴⁵ belə ki məbəddə yandırma qurbanı, qurban gətirilməsi və maye təqdimi qadağan olunsun, Şənbə günlərinə və bayramlara ehtiramsızlıq göstərilsin; ⁴⁶ müqəddəs yerə və müqəddəs əşyalara hörmətsizlik olunsun; ⁴⁷ bütlər üçün qurbangahlar, təqdis olunmuş sahələr və bütxanalar tikilsin, donuzlar və pak olmayan heyvanlar qurban gətirilsin; ⁴⁸ xalq öz oğullarına sünnət etdirməsin, özlərini hər cür natəmizlik və iyrencliklə mənfur etsin. ⁴⁹ Bunu ona görə etdi ki, xalq qanunu unutsun və bütün qaydaları dəyişdirsin. ⁵⁰ Padşahın əmrinə uyğun davranmayanlar öldürüləcəkdə. ⁵¹ Bütün bu sözlərə uyğun olaraq, o, padşahlığının hər yerinə yazıb bütün xalq üzərində nəzarətçilər qoydu və bir-birinin ardınca Yəhuda şəhərlərinin hər birinə qurban gətirməyi əmr etdi. ⁵² Xalqdan bir çoxu – qanunu tərk edənlərin hamısı ona qoşuldu və ölkədə şər işlər gördülər. ⁵³ İsraililəri özlərinin hər sığınacaqlarına, gizli yerlərinə getməyə məcbur etdilər. ⁵⁴ Yüz qırx beşinci ilin Kislev ayının on beşinci günü

padşah viranəlik gətirən iyrənc şeyi^b qurbangahın üzərində tikdi, Yəhudanın ətrafındakı şəhərlərdə bütlər üçün qurbangahlar qurdular. ⁵⁵ Evlərin qapısında və küçələrdə ətirli büxur yandırdılar. ⁵⁶ Tapdıqları qanun kitablarını cırıb odda yandırdılar. ⁵⁷ Haradasa bir nəfərdə Qanun kitabı tapılsaydı, ya da bir kəs qanuna riayət etsəydi, padşahın hökmü ilə edam olunardı. ⁵⁸ Onlar öz qüdrətlərindən istifadə edərək aylarla İsraildə tapdıqları adamlara qarşı zor işlətdilər. ⁵⁹ Həmin ayın iyirmi beşinci günü qurban yandırılan qurbangahın üzərinə qoyulan bütperəst qurbangahında qurban gətirildi. ⁶⁰ Fərmana uyğun olaraq, oğullarını sünnət etdirən qadınlar edam olundu. ⁶¹ Körpələri isə analarının boynundan asdılar. Onların ailələri də, onları sünnət edənlər də edam olundular. ⁶² Amma İsraildə bir çoxu qətiyyətli oldu, natəmiz şeylər yeməməyə cəsarət etdi. ⁶³ Onlar yeməklə murdarlanmaqdan və müqəddəs əhdə hörmətsizlik etməkdənsə, ölümü üstün tutdular və edam olundular. ⁶⁴ İsraili həddən artıq böyük bir qəzəb bürümüşdü.

2

Mattatiyanın ailəsi

¹ O günlərdə Yoarib nəsindən bir kahin olan Şimon oğlu Yəhya oğlu Mattatiya Yerusəlimdən çıxıb Modində məskən saldı. ² Onun beş oğlu var idi: Qaddi adlanan Yəhya, ³ Tassi adlanan Şimon, ⁴ Makkabi adlanan Yəhuda, ⁵ Avaran adlanan Eleazar, Apfus adlanan Yonatan. ⁶ O, Yəhudada və Yerusəlimdə olan küfrü görəndə ⁷ belə dedi:

«Vay halıma! Xalqımın məhvini və müqəddəs şəhərin viranəliyini

Görmək üçün doğulmuşam.

Bu yer düşmənlərə təslim edildiyi,

Müqəddəs məskən yadellilərin əlinə keçdiyi halda

Orada necə qalmaq olar?

b 1:54Bütperəst allahı Zevsin yaxud Yupiterin bir rəmzi ya heykəli olduğu sanılır.

⁸ Oranın məbədi nüfuzunu itirən bir kişiyyə bənzəyir.

⁹ Ona izzət gətirən əşyaları talayıb apardılar,
Körpələri küçələrində öldürüldülər,
Cavanları düşmən qılıncına tuş gəldi.

¹⁰ Onun padşahlığında payı olmayan,
Qənimətlərini ələ keçirməyən bir millət qalmadı.

¹¹ Onun bütün bəzəklərini qarət etdilər,
Azad olduğu halda indi köləliyə düşüb.

¹² Gör ki bizim müqəddəs saydıqlarımız, gözəlliyimiz və
izzətimiz talan olundu,
Bütpərəstlər bunları murdarladılar.

¹³ Daha nədən ötrü yaşayaq?»

¹⁴ Mattatiya və onun oğulları paltarlarını cırıb çul geyindilər və
dərindən matəmə batdılar.

Mattatiya bütpərəst qurban mərasimində iştirakdan imtina edir

¹⁵ Əhalini zorla dinindən döndərməyə məsul olan padşah qasidləri Modin şəhərinə gəldilər ki, onları qurban gətirməyə məcbur etsinlər. ¹⁶ Bir çox İsraili gələnlərin yanına yığıldı, Mattatiya və oğulları da bir yerə topladılar. ¹⁷ Padşah qasidləri Mattatiyaya müraciət edib belə dedilər: «Sən bu şəhərdə başçı, hörmətli və böyük adamsan, oğulların və qardaşların da sənə dayaqdır. ¹⁸ İndi gəl ilk olaraq padşahın əmrini sən icra et; bütün millətlər, Yəhuda kişiləri, Yerusəlimdə qalanlar bunu etdilər. Sən və oğulların padşahın dostları arasında olarsınız, özünü və oğullarını qızıl-gümüşlə, çoxlu sovqatlarla şərəfləndirərik». ¹⁹ Mattatiya uca səsle ona cavab verib dedi: «Əgər padşahın səltənətində yaşayan bütün millətlərin hər biri öz atalarının dinindən dönüb padşahın əmrinə itaət etməyi seçsələr, ²⁰ mən, oğullarım və qardaşlarım öz atalarımızın əhdinə riayət edəcəyik. ²¹ Qoy Allah bizi qanunumuzu və qaydalarımızı tərk etməkdən qorusun. ²² Biz padşahın sözüne itaət etməyəcəyik, öz dinimizdən nə sağa, nə də sola sapmayacağıq».

²³ O, sözünü bitirən kimi bir nəfər Yəhudalı kişi hamının gözü önündə padşahın əmrinə görə Modendə olan qurbangahda qurban gətirmək üçün irəli çıxdı. ²⁴ Bunu görəndə Mattatiyanı təəssüb bürüdü, içi qaynadı, haqlı olaraq qəzəbi yüksəldi və yüyürüb qurbangahın üzərində həmin adamı öldürdü. ²⁵ Həmçinin qurban gətirməyə məcbur edən padşah vəzifəlisini də öldürüb qurbangahı dağıtdı. ²⁶ O, Salu oğlu Zimriyə qarşı Pinxasın etdiyi kimi qanunun təəssübünü çəkdi. ²⁷ Sonra Mattatiya uca səslə şəhərdə car çəkərək dedi: «Qanunun təəssübünü çəkən və əhdə bağlı qalan hər kəs ardınca gəlsin». ²⁸ Mattaiya və onun oğulları dağlara qaçdılar və bütün əmlaklarını şəhərdə qoyub getdilər.

Çöllükdə qeyd olunan Şənbə günü

²⁹ O zaman salehlik və ədalət axtaran çox adam çöllüyə çıxıb-getdi və orada qaldı. ³⁰ Özləri ilə oğullarını, arvadlarını və mal-qaralarını da götürdülər, çünki bəla onları sıxışdırırdı. ³¹ Padşahın adamlarına və Davudun şəhəri olan Yerusəlimdəki qoşuna xəbər çatdı ki, bəzi şəxslər padşahın əmrini pozaraq çöllükdə olan gizli yerlərə getmişlər. ³² Çoxlu əsgər onların ardınca düşdü, onlara çatıb qarşı tərəflərində ordugah qurdular və Şənbə günü döyüş üçün önlərinə düzüldülər. ³³ Onlara dedilər: «Daha bəsdir! Gəlin, padşahın sözünə uyğun davranın və sağ qalın». ³⁴ Onlar isə cavab verdilər: «Gəlməyəcəyik, padşahın sözünə uyğun davranmayacağıq, Şənbə gününə hörmətsizlik etməyəcəyik». ³⁵ Onda qoşun onlara qarşı döyüşə atıldı. ³⁶ Amma onlar müqavimət göstərmədilər, qoşuna nə bir daş atdılar, nə də gizli yerlərinin önünə bir sədd qoydular. ³⁷ Onlar dedilər: «Qoy hamımız təqsirsiz olaraq ölək, yer-göy şahidimiz olsun ki, siz haqsızlıqla bizi həlak edirsiniz». ³⁸ Şənbə günü onlara qarşı döyüşə başladılar və özləri də, arvadları da, uşaqları da və mal-qaraları da həlak oldu; ölən adamların sayı minə qədər idi.

Mattatiya və onun dostlarının münasibəti

³⁹ Mattatiya və onun dostları bu barədə biləndə onlardan ötrü hədsiz matəmə batdılar. ⁴⁰ Hər kəs öz qonşusuna dedi: «Əgər biz

hamımız da qardaşlarımız kimi etsək, öz həyatımız və qaydalarımız naminə bütperəstlərlə döyüşməsək, onlar tezliklə bizi yer üzündən yox edərlər». ⁴¹ O gün bu qərara gəlib söylədilər: «Şənbə günü kim bizimlə döyüşə girsə, biz də onunla döyüşəcəyik; ta ki qardaşlarımız gizli yerlərdə öldüyü kimi biz hamımız da ölməyək». ⁴² O zaman bir dəstə Hasideyli onlara qoşuldu. Onlar İsrailin qüvvətli döyüşçüləri idilər. Hamısı könüllü olaraq qanuna bağlı adamlar idi. ⁴³ Bəla üzündən qaçqın düşənlərin hamısı onlarla birləşdi və onları dəstəklədi. ⁴⁴ Onlar qoşun yaradıb, qəzəbləri ilə günahkarlara və hiddətləri ilə itaətsizlərə zərbə vurdular. Sağ qalanlarsa xilas üçün bütperəstlərin yanına qaçdılar. ⁴⁵ Mattatiya və onun dostları ətrafı dolaşib qurbangahları dağıtdılar. ⁴⁶ İsrail hüduklarında rast gəldikləri sünnət olunmayan bütün oğlan uşaqlarını məcburən sünnət etdilər. ⁴⁷ Dikbaşlıq edən adamları təqib etdilər və işləri özləri üçün uğurlu oldu. ⁴⁸ Beləliklə, qanunu bütperəstlərdən və padşahlardan müdafiə etdilər və günahkarlara dəstək vermədilər.

Mattatiyanın vəsiyyəti və ölümü

⁴⁹ Mattatiyanın ölüm günləri yaxınlaşırdı. O, öz oğullarına dedi:

«İndi dikbaşlıq və fəsad güclənmişdir, viranəlik və qızğın qəzəb zamanıdır. ⁵⁰ Beləcə, övladlarım, qanunun təəssübünü çəkin və atalarımızın əhdi naminə canınızdan keçin.

⁵¹ Atalarımızın öz nəsilləri arasında etdiyi işləri yada salın.

Onda böyük izzət və əbədi ad qazanarsınız.

⁵² Məgər İbrahim sınağa çəkildikdə

İmanlı olduğu bilinmədimi?

Bu, ona salehlik sayılmadı mı?

⁵³ Yusif çətin günlərində qanunun əmrinə riayət etdiyinə görə

Misirin ağası oldu.

⁵⁴ Atamız Pinxas qeyrətlə təəssüb çəkdiyinə görə

Əbədi kahinlik əhdini əldə etdi.

⁵⁵ Yeşua tapşırığı yerinə yetirdiyinə görə

İsrailin hakimi oldu.

⁵⁶ Kalev camaat qarşısında şəhadətinə görə
Torpağı irs olaraq aldı.

⁵⁷ Davud mərhəmətli olduğuna görə
Padşahlıq taxtını əbədi olaraq irs aldı.

⁵⁸ İlyas qeyrətlə qanunun təəssübünü çəkdiyinə görə
Göylərə qaldırıldı.

⁵⁹ Xananya, Azarya və Mişael
İmanları sayəsində alovda yanmadılar.

⁶⁰ Daniel səmimi olduğuna görə
Şirlərin ağzından xilas odu.

⁶¹ Beləcə diqqət edin ki, nəsildən-nəslə
Ona ümid edən hər kəs taqətdən düşməyəcək.

⁶² Günahkar adamın hədələrindən qorxmayın,
Çünki onun izzəti peyinə dönəcək və qurdlanacaq.

⁶³ O, bu gün ucaldılsa da, sabah izi qalmayacaq,
Çünki əvvəlcə olduğu toza çevriləcək,
Düşüncələri itib gedəcək.

⁶⁴ Övladlarım, kişi kimi davranın,
Qanunda möhkəm dayanın,
Çünki onun vasitəsilə izzətə çatacaqsınız.

⁶⁵ İndi isə qardaşınız Şimonun məsləhətdə mahir olduğunu bilirəm; ömrü boyu ona qulaq asın, qoy sizə atalıq etsin. ⁶⁶ Yəhuda Makkabi isə cavanlığından bəri qüvvətdə üstündür. Qoy o, qoşun başçınız olsun, başqa xalqlara qarşı döyüşə rəhbərlik etsin. ⁶⁷ Həmçinin qanuna riayət edənlərin hamısını səfərbər edib xalqınızın qisasını alın. ⁶⁸ Bütperəstlərdən əvəz çıxın və qanunun göstərişlərinə diqqət edin». ⁶⁹ Sonra Mattaiya onlara xeyir-dua verdi və atalarına qovuşdu. ⁷⁰ O, yüz qırx altıncı ildə öldü və Modində əcdadlarının məzarlığında dəfn olundu. Bütün İsrail onun üçün böyük yas tutdu.

Yəhuda Makkabinin rəhbərliyi

¹ Bundan sonra Mattatiyanın yerinə onun oğlu Makkabi adlanan Yəhuda başçı oldu. ² Ona bütün qardaşları və atasının bütün tərəfdarları kömək etdilər. Onlar İsrailə həvəslə döyüşə qatıldılar.

³ O, öz xalqının şöhrətini yaydı,
Bir nəhəng kimi zirehini geyindi,
Öz döyüş əsləhəsini qurşadı,
Döyüşə girib qılıncı sıraları qorudu.

⁴ O, əməllərində bir aslana,
Ov zamanı nəre çəkən cavan şir balasına bənzəyirdi.

⁵ O, qanunu tanımayanları axtararaq təqib etdi,
Xalqını həyəcana salanlara od vurdu.

⁶ Qanunu tanımayanlar onun qorxusundan sıxışdırıldılar,
Qanuna zidd iş görənlərin hamısı lərzəyə düşdü.
Xilasın uğuru onun əlində idi.

⁷ O, çox padşahlara acı gətirdi,
Amma öz işləri ilə Yaquba sevinc verdi.
Xatirəsi əbədi olaraq xeyir-dualıdır.

⁸ O, Yəhuda şəhərlərini dolaşdı,
Oralardakı dinsizləri məhv etdi.
Qəzəbi İsraildən sovuşdurdu.

⁹ Adı dünyanın o biri ucuna qədər yayıldı,
Tələf olası adamları ətrafına topladı.

Yəhudanın ilk uğuru

¹⁰ Onda Apolloni İsrailə qarşı döyüşmək üçün bütperəstləri və Samariyadan böyük qoşun topladı. ¹¹ Yəhuda bunu bilən kimi onun qarşısına çıxdı və ona zərbə vurub öldürdü. Çox adam vurulub yerə yıxıldı, qalanları isə qaçdı. ¹² Onlardan qənimət götürdülər. Yəhuda Apolloninin qılıncını götürdü və bundan sonra həmişə bu qılıncı döyüşdü. ¹³ Suriyanın qoşun başçısı Seron eşitdi ki, Yəhuda ətrafına bir kütlə və onunla birgə döyüşə çıxan sadıq adamlardan

ibarət bir qoşun toplayıb. ¹⁴ O dedi: «Özümə ad qazanaram və padşahlıqda şöhrət taparam. Mən Yəhuda və onunla birgə padşahın göstərişinə məhəl qoymayanlarla döyüşəcəyəm». ¹⁵ İsraililərdən qisas almaq məqsədi ilə dinsizlərdən ibarət güclü bir qoşun kömək üçün ona qoşulub getdi. ¹⁶ Seron Bet-Xoron yoxuşuna yaxınlaşanda Yəhuda kiçik bir dəstə ilə onun qarşısına çıxdı. ¹⁷ Onların üzərinə gələn qoşunu gördükləri zaman yanındakılar Yəhudaya dedilər: «Belə az olduğumuz halda necə çoxsaylı güclü qoşunla döyüşə çıxma bilərik? Bu gün taqətdən düşmüşük, heç nə yeməmişik». ¹⁸ Yəhuda dedi: «Çoxsaylı qoşunun azsaylı dəstənin əlinə düşməsi heç də çətin iş deyil; göylər üçün fərqi yoxdur ki, xilas çoxluq, ya azlıq vasitəsilə əldə olunur. ¹⁹ Döyüşdə qələbə qoşunun gücündən asılı deyil, qüvvə göylərdən gəlir. ²⁰ Onlar böyük təkəbbür və haqsızlıqla üstümüzə gəlirlər ki, bizi, arvad-uşaqlarımızı məhv etsinlər və əmlakımızı qənimət aparsınlar. ²¹ Amma biz həyatımız və qanunlarımız naminə döyüşürük. ²² Rəbb Özü bizim önümüzdə onları darmadağın edəcək, sizsə onlardan qorxmayın». ²³ Yəhuda sözlərini bitirdikdən sonra qəfil onların üzərinə atıldı. Seron və qoşunu onların önündə məğlub oldu. ²⁴ Yəhudanın qoşunu Seronu Bet-Xoron enişi ilə, düzənliyə qədər təqib etdi. Qarşı tərəfdən səkkiz yüzə qədər adam öldü, qalanları isə Filişt torpağına qaçdılar. ²⁵ Hamı Yəhuda və onun qardaşlarından qorxmağa başladı, Yəhudilərin ətrafındakı millətlər dəhşətə düşdü. ²⁶ Onun adı padşaha qədər çatdı və bütün millətlər Yəhudanın döyüşlərindən danışırdı.

Farslara və Yəhudeyaya qarşı müharibəyə hazırlıq

²⁷ Padşah Antiox bu söhbətləri eşidəndə qəzəbindən alışıb-yandı və xəbər göndərərək padşahlığının bütün qüvvələrini – çox güclü bir qoşun topladı. ²⁸ O, xəzinəsini açıb əsgərlərinə bir illik məvacib verdi və onlara ehtiyac olduğu halda hazır olmalarını əmr etdi.

²⁹ Amma xəzinəsində pulun qalmadığını və ölkədə vergi vəsaitinin azaldığını gördü; bunun da səbəbi onun əzəldən bəri mövcud olan qaydaları ləğv edərək bu torpağa gətirdiyi nifaq və fəlakət idi.

³⁰ Əlindəki vəsaitin bir-iki dəfədən artıq xərclərə və hədiyyələrə

çatmayacağından ehtiyat etdi; əvvəllər özündən qabaqkı padşahları geridə qoyaraq səxavətlə hədiyyə paylamağı adət etmişdi. ³¹ Ürəyi çox narahat olaraq Fars ölkəsinə getməyi, ölkələrdən xərac yığıb çoxlu pul toplamağı qərara aldı. ³² Fərat çayından Misir hüdudlarına qədər padşah işlərini idarə etməyi məşhur adam və padşah nəslindən olan Lisiyaya həvalə etdi. ³³ Qayıdana qədər oğlu Antioxun da qayğısına o qalmalı idi. ³⁴ Həmçinin qoşunun yarısının və fillərin ixtiyarını ona verdi, nəzərdə tutduğu hər şey barədə, xüsusilə də Yəhudeya və Yerusəlim sakinlərinə dair göstəriş verdi: ³⁵ ta ki İsrailin qüdrətini və Yerusəlimdəki qalan əhalini əzib yox etmək və onların o yerdən adını silmək üçün onlara qarşı qoşun göndərsin; ³⁶ onların bütün ərazisində yadelliləri yerləşdirsin və torpaqlarını bunların arasında bölüşdürsün. ³⁷ Padşah özü isə qoşunun qalan yarısını götürüb öz paytaxtı olan Antakyadan yola düşdü; bu, yüz qırx yeddinci ildə oldu. O, Fərat çayını keçərək yuxarı ölkələrə səfər etdi.

Qorqiya və Nikanor Suriya ordusunu Yəhudeyaya gətirir

³⁸ Lisiya padşahın dostları arasından bacarıqlı adamlar olan Dorimen oğlu Ptolemeyi, Nikanoru və Qorqiyanı seçib ³⁹ onlarla qırx min piyada və yeddi min süvari göndərdi ki, padşahın göstərişinə görə, Yəhuda torpağına hücum edib oranı viran etsin. ⁴⁰ Lisiya özünün bütün qoşunu ilə birgə yola düşdü və onlar gəlib Emmaus yaxınlığında düzənlik bir yerdə ordugah qurdular. ⁴¹ O ölkənin tacirləri onların adını eşidərək özləri ilə olduqca çoxlu qızıl-gümüş və qandal götürüb İsraililəri qul kimi satın almaq üçün ordugaha gəldilər. Suriyadan və qonşuluqdakı yadellilərin torpağından olan bir qoşun da onlara qoşuldu. ⁴² Yəhuda və onun qardaşları çətinliyin artdığını və qoşunların onların ərazisində ordugah qurduğunu gördülər. Həmçinin xalqı qırıb məhv etməyi yerinə yetirməyə dair padşah göstərişi barədə bildilər. ⁴³ Onda hər kəs öz qonşusuna dedi: «Yıxılmış xalqımızı ayağa qaldıraq, xalqımız və məbədimiz üçün döyüşək». ⁴⁴ Döyüşə hazırlaşmaq, dua edib mərhəmət və şəfqət diləmək üçün camaat bir yerə topladı.

⁴⁵ Yerusəlim çöllük kimi sakinsiz qaldı,
Orada doğulanlardan oraya girib-çıxan bir kəs qalmadı.
Müqəddəs məskən ayaqlar altında tapdanır,
Yadellilər iç qaladadırlar, ora bütperəstlərin məskənidir.
Sevinc Yaqubu tərək edib, ney və lira səsi susub.

Yəhudilər Mispada toplaşır

⁴⁶ Yəhudilər toplaşıb Yerusəlimin qarşı tərəfində olan Mispaya getdilər, çünki əvvəllər İsrailin dua yeri Mispada idi. ⁴⁷ O gün oruc tutdular, çula büründülər, başlarına kül tökdülər və paltarlarını cırdılar. ⁴⁸ Onlar Qanun kitabını açdılar; bütperəstlər, üzərində öz bütlərinin təsvirini çəkmək üçün bu kitabı axtarırdılar. ⁴⁹ Kahin geyimlərini, məhsulun novbarını və ondabirləri gətirdilər, əhdlərini tamamlamış Nəziriləri ayağa qaldırdılar. ⁵⁰ Sonra göylərə tərəf fəryad qaldıraraq dedilər: «Bu adamlara nə edək? Onları hara aparaq? ⁵¹ Ya Rəbb, Sənin müqəddəs məskənin tapdalanıb murdarlanır, Sənin kahinlərin matəm və həqarət içindədirlər. ⁵² Budur, bütperəstlər bizi məhv etmək üçün toplaşırlar. Bizim əleyhimizə nələr düşündüklərini Sən bilirsen. ⁵³ Sən bizim köməyimizə gəlməsən, onlara necə müqavimət göstərə bilərik?» ⁵⁴ Onlar boruları çaldılar və böyük səs qaldırdılar. ⁵⁵ Bundan sonra Yəhuda xalqa başçılar – minbaşılar, yüzbaşılar, əllibaşılar və onbaşılar təyin etdi. ⁵⁶ Ardından ev tikənlərə, nişanlı olanlara, üzümlük salanlara və cəsarətsiz olanlara söylədilər ki, qanuna əsasən, onların hər biri evinə qayıtsın. ⁵⁷ Sonra qoşun çıxıb Emmausun cənubunda ordugah qurdu. ⁵⁸ Yəhuda dedi: «Silaha qurşanın, cəsur olun! Səhər erkən bu bütperəstlərlə döyüşməyə hazır olun; onlar bizə qarşı yığılıb bizi və məbədimizi məhv etmək istəyirlər. ⁵⁹ Millətimizin və məbədimizin fəlakətini görməkdənsə döyüşdə ölmək bizim üçün daha yaxşıdır. ⁶⁰ Göylərin iradəsi nədirsə, o da olacaq».

4

Emmaus döyüşü

¹ Qorqiya beş min piyada və min seçmə süvari götürdü. Qoşun gecə yola çıxdı ki, ² Yəhudilərin ordugahına hücum edib onlara qəflətən zərbə vursun. Yerusəlimdə olan iç qaladakı adamlar onun bələdçisi idilər. ³ Yəhuda bunu eşidəndə özü və cəsur adamları Emmausdakı padşah qoşununa zərbə vurmaq üçün hərəkətə gəldilər; ⁴ bunu düşmən qoşunu hələ ordugahdan uzaqda olarkən etmək istəyirdi. ⁵ Qorqiya gecə Yəhudanın ordugahına gələndə heç kimi tapmadı və onları dağlarda axtardı. Çünki söylədi: «Bunlar bizdən qaçdılar». ⁶ Gün çıxanda Yəhuda üç min adamı ilə düzənlikdə göründü, amma istədikləri qədər qalxan və qılıncı yox idi. ⁷ Onlar bütperəstlərin ordugahını, onun möhkəm və müdafiəli olduğunu, süvarilərlə əhatə olunduğunu gördülər; bilinirdi ki, döyüş üçün yaxşı təlim alıblar. ⁸ Onda Yəhuda onunla birgə olan adamlara dedi: «Onların çoxluğundan qorxmayın, onların həmləsindən dəhşətə düşməyin! ⁹ Yadınıza salın, Firon öz qoşunu ilə əcdadlarımızı təqib edərkən onlar Qırmızı dənizdə necə xilas edildilər. ¹⁰ İndi də biz göylərə fəryad edək ki, bəlkə, Rəbb bizə meyil edib əcdadlarımızla bağladığı əhdi yada salar və bu gün bu qoşunu bizim qarşımızda darmadağın edər. ¹¹ Onda bütün bütperəstlər dərk edəcəklər ki, İsrailin Satınalanı və Xilaskarı var». ¹² Yadellilər başlarını qaldıraraq qarşı tərəfdən onlara doğru irəliləyənləri görəndə ¹³ ordugahdan döyüşə çıxdılar. Yəhuda ilə olanlarsa boru çaldılar. ¹⁴ Qoşunlar döyüşə girdi. Bütperəstlər məğlub olub düzənliyə qaçdılar. ¹⁵ Arxada qalanların hamısı qılıncdan keçirildi. Qaçanları Gazeraya, Edom düzənliyinə, Azota və Yamniyaya qədər təqib etdilər. Onlardan üç minə qədər adam həlak oldu. ¹⁶ Yəhuda və qoşunu onları təqib etməyi dayandıraraq geri qayıtdılar. ¹⁷ O, xalqa dedi: «Qənimət dalınca düşməyin, çünki hələ qarşımızda döyüş var. ¹⁸ Qorqiya və qoşunu dağda, bizim yaxınlığımızdadır. İndi düşmənlərimizin qarşısına çıxıb onlarla döyüşün, sonra isə cürətlə qənimət götürərsiniz». ¹⁹ Yəhuda sözünü bitirən kimi dağın arxasından çıxan bir bölük göründü. ²⁰ Onlar qoşunlarının məğlub olduğunu və ordugahlarının yandırıldığını gördülər; çünki qalxan tüstü nə olduğundan xəbər verirdi. ²¹ Bunu anlayanda böyük dəhşətə düşdülər. Həmçinin Yəhudanın qoşununu

düzənlikdə döyüşə hazır vəziyyətdə görünəcə ²² hamısı qonşuluqdakı yadellilərin torpağına qaçdı. ²³ Onda Yəhuda qənimət üçün ordugaha döndü. Çoxlu qızıl-gümüş, göy və bənövşəyi rəngdə parçalar, külli miqdarda qiymətli əşya ələ keçirdilər. ²⁴ Yəhudilər geri qayıdarkən göylərin Allahına ilahi oxuyub alqış etdilər, «ona görə ki yaxşıdır, çünki məhəbbəti əbədidir». ²⁵ O gün İsrail üçün möhtəşəm qurtuluş oldu.

Lisiyanın ilk döyüşü

²⁶ Yadellilərdən sağ qurtulan bir çoxu isə gəlib bütün olanlar barədə Lisiyaya məlumat çatdırdılar. ²⁷ O, bunu eşidəndə narahat olub çaşqınlığa düşdü. Çünki İsrailə bağlı işlər istədiyi kimi getməmişdi, padşahın əmrinə uyğun nəticə əldə edilməmişdi. ²⁸ Növbəti il Lisiya Yəhudiləri məğlub etmək üçün altmış min seçmə piyada və beş min süvari qoşun çağırdı. ²⁹ Onlar Edoma gəlib Bet-Surda ordugah qurdular. Orada Yəhuda on min adamla onlarla qarşılaşdı. ³⁰ Yəhuda güclü qoşunu görəndə dua edib dedi: «Ey İsrailin Xilaskarı, Sənə alqış olsun! Sən qulun Davudun qüvvətli əli ilə həmləni dağıtdın, yadellilərin ordugahını Şaul oğlu Yonatana və silahdaşınəna təslim etdin. ³¹ Bu ordugahı da Sənin xalqın olan İsrailin çənginə təslim et. Qoy onların qoşunu və süvariləri rüsvay olsunlar. ³² Onları ürkəkliyə sal, güclərinə görə olan cəsarətlərini yox et, məğlubiyyətlərindən lərzəyə gəlsinlər. ³³ Qoy onlar Səni sevənlərin qılıncı ilə həlak olsunlar. Sənin adını bilənlər Səni ilahilərlə həmd etsinlər». ³⁴ Qoşunlar döyüşə girdi. Lisiyanın qoşunundan beş min əsgər öldürüldü; onlar qoşunun önündə həlak oldular. ³⁵ Lisiya öz qoşununun geriyə qaçdığını, Yəhudanın döyüşçülərinin isə igidliyini, ya yaşamağa, ya da igidliklə ölməyə hazır olduqlarını görəndə Antakyaya çəkildi. O, yadelli muzdlulardan ibarət çoxsaylı qoşun topladı ki, yenə Yəhudeyanın üstünə getsin.

Məbədin təmizlənməsi və təqdis edilməsi

³⁶ Onda Yəhuda və onun qardaşları dedilər: «Artıq düşmənlərimizi məğlub etdik, indi gedib məbədi təmizləyək və

təqdis edək». ³⁷ Bütün qoşun toplaşib Sion dağına qalxdı. ³⁸ Orada məbədin boş qaldığını, qurbangahın murdarlandığını, qapıların yandırıldığını gördülər; həyətləri meşə, yaxud hansısa dağ kimi ot basmışdı, kahinlərin otaqları dağıdılmışdı. ³⁹ Onlar paltarlarını cırıb böyük hüznə yas tutdular və üstlərinə kül tökdülər. ⁴⁰ Üzüstə yerə qapandılar, siqnal borularını çaldılar və göylərə fəryad qaldırdılar. ⁴¹ Onda Yəhuda adamlarına əmr etdi ki, məbəd təmizlənməyə qədər iç qalada olanlarla döyüşsünlər. ⁴² O, qüsursuz, qanuna ciddi riayət edən kahinlər seçdi. ⁴³ Onlar məbədi təmizlədilər və murdarlanmış daşları natəmiz yerə daşdılar. ⁴⁴ Yandırma qurbanı verilən murdarlanmış qurbangaha dair müzakirə apardılar ki, onunla nə etsinlər. ⁴⁵ Ondaca yaxşı bir qərara gəldilər ki, onu dağıtsınlar, ta ki nə vaxtsa onların məzəmmət edilməsinə bais olmasın; çünki bütperəstlər onu murdarlamışdılar. Beləcə, qurbangahı dağıtdılar. ⁴⁶ Daşları məbədin olduğu dağda lazımı yerə qoydular; ta ki peyğəmbər gəlib bu daşlar barədə bildirsin. ⁴⁷ Qanunun buyurduğu kimi, kəsilməmiş daşlar götürdülər və əvvəldə olduğu kimi yeni bir qurbangah tikdilər. ⁴⁸ Həmçinin Müqəddəs yeri və məbədin içini bərpa etdilər, həyətləri təqdis etdilər. ⁴⁹ Yeni müqəddəs qablar düzəldilər, çıraqdani, buxur qurbangahını və masanı məbədin içərisinə gətirdilər. ⁵⁰ Qurbangahda ətirli buxur yandırdılar, çıraqdanın üzərindəki çıraqları yandırdılar və məbədin içərisini işıqlandırdılar. ⁵¹ Masanın üzərinə çörəklər qoydular, pərdələri asdılar və başladıkları bütün işləri bitirdilər. ⁵² Doqquzuncu ay olan Kislev ayının iyirmi beşində, yüz qırx səkkizinci ildə onlar səhər erkən qalxıb ⁵³ yeni qurduqları yandırma təqdimləri qurbangahının üzərində qanunun buyurduğu kimi qurban təqdim etdilər. ⁵⁴ Bütperəstlərin qurbangahı murdarladığı həmin tarixdə, məhz həmin gündə o, ilahilərin, çənglərin, liralərin və sinclərin müşayəti ilə təqdis edildi. ⁵⁵ Bütün xalq üzüstə düşüb səcdə etdi və onlara uğur qazandıran Göylərə alqış etdilər. ⁵⁶ Qurbangahın təqdis edilməsini səkkiz gün qeyd etdilər, fərəhlə yandırma qurbanları təqdim etdilər, xilas və şükür qurbanı gətirdilər. ⁵⁷ Məbədin ön hissəsini qızıl taclarla və qalxanlarla bəzədilər, darvazalarla kahin otaqlarını bərpa etdilər və ora qapılar qoydular. ⁵⁸ Xalq çox böyük

fərəh içində idi və bütperəstlərin onlara həqarət etməsinə son qoyulmuşdu. ⁵⁹ Onda Yəhuda, onun qardaşları və bütün İsrail camaatı qərar verdilər ki, qurbangahın təqdis günləri hər il həmin mövsümdə Kislev ayının iyirmi beşindən başlayaraq səkkiz gün ərzində fərəh və sevinclə qeyd edilsin. ⁶⁰ Elə həmin vaxt Yəhudilər Sion dağının ətrafında hündür divarlar və möhkəm qüllələr tikdilər ki, bütperəstlər nə vaxtsa gəlib müqəddəs şeyləri onları əvvəl etdikləri kimi tapdaq altına salmasınlar. ⁶¹ Yəhuda oraya dağı qoruyacaq qoşun yerləşdirdi və dağın qorunması məqsədi ilə Bet-Suru da möhkəmləndirdi ki, xalq üçün Edomun qarşısında dayanan bir qala olsun.

5

Edomlular və Ammonlularla müharibə

¹ Ətrafdakı millətlər qurbangahın yenidən tikildiyini və əvvəl olduğu kimi məbədin təqdis edildiyini eşidəndə bərk hiddətləndilər. ² Onlar aralarında yaşayan Yaqub nəslinin övladlarını məhv etmək qərarına gəldilər və bu xalqdan olanları öldürməyə və qovmağa başladılar. ³ Onda Yəhuda Edomda Esav övladları ilə Akribattene ərazisində döyüşürdü, çünki onlar İsraililəri mühasirəyə almışdılar. Yəhuda onları böyük məğlubiyyətə uğradıb zəiflətdi və onlardan qənimət götürdü. ⁴ O, Beanlıların etdiyi pislili də yada saldı; onlar yollarda pusqu qurmaqla xalqı tora və tələyə salırdılar. ⁵ Onlar onun önündə qüllələrdə qapanıb qalsalar da, Yəhuda onların üzərinə qoşun çəkdi, onlara lənət edib qüllələrinə od vuraraq orada olan bütün adamlarla birgə yandırdı. ⁶ Sonra o, Ammonluların üzərinə getdi və Timoteyin başçılıq etdiyi güclü qüvvə və böyük kütlə ilə qarşılaşdı. ⁷ Onlarla çoxlu döyüşlər apardı, düşmənlər onun qarşısında məğlub oldular və onlara zərbə vurdu. ⁸ Yəhuda Yazeri və onun ətrafındakı kəndləri ələ keçirdikdən sonra Yəhudeyaya qayıtdı.

Qalileya və Gileadda döyüşlərin başlanması

⁹ Gileaddakı bütperəstlər onların ərazisində yaşayan İsraililəri məhv etmək üçün toplaşdılar. Amma İsraililər Datema qalasına qaçdılar. ¹⁰ Onlar Yəhuda və onun qardaşlarına məktub göndərərək yazdılar: «Ətrafımızdakı bütperəstlər bizi məhv etmək üçün toplaşblar. ¹¹ Hücum edib qaçdığımız qalanı ələ keçirməyə hazırlaşırlar. Qoşunlarına Timotey başçılıq edir. ¹² İndi isə gəlib bizi onların əlindən qurtar, çünki çox adamımız qırıldı. ¹³ Tovda yaşayan bütün soydaşlarımız öldürüldü, onların qadınları və uşaqlar əsir aparıldı, əmlakları qənimət aparıldı; təxminən min nəfər adamı öldürdülər». ¹⁴ Bu məktub hələ oxunarkən, budur, Qalileyadan başqa qasidlər geyimləri cırılmış halda bu xəbərlə gələrək ¹⁵ dedilər: «Ptolemaida, Sur, Sidon və Qalileyadakı bütün yadellilər əleyhimizə birləşdilər ki, bizi məhv etsinlər!» ¹⁶ Yəhuda və xalq bu sözləri eşidəndə böyük məşvərət şurasına toplaşdılar ki, fəlakətə uğrayan və düşmənin hücumuna məruz qalan soydaşları üçün nə edə bilərlər. ¹⁷ Onda Yəhuda qardaşı Şimona dedi: «Özünə adamlar seç və gedib Qalileyada olan soydaşlarını qurtar. Mən isə qardaşım Yonatanla birlikdə Gileada gedəcəyəm». ¹⁸ Zəkəriyyə oğlu Yusifi və Azariyanı xalqın başçısı edərək qoşunun qalan hissəsi ilə birgə Yəhudəyanı qorumaq üçün getdi. ¹⁹ Onlara əmr edib dedi: «Bu xalqı idarə edin, amma biz qayıdana qədər bütperəstlərlə döyüşə girməyin». ²⁰ Şimona Qalileyaya yürüş üçün üç min, Yəhudaya isə Gileada getmək üçün səkkiz min adam ayrıldı.

Qalileya və Gilead döyüşləri

²¹ Şimon Qalileyaya getdi, bütperəstlərlə çoxlu döyüşlər apardı və onları darmadağın etdi. ²² Onları Ptolemaida darvazasına qədər təqib etdi, bütperəstlərdən üç minə qədər adam həlak oldu və onlardan qənimət götürdü. ²³ Həmçinin o, Qalileya və Arbattada olan Yəhudiləri arvad-uşaqları və hər şeyləri ilə birgə özü ilə götürərək böyük sevinclə Yəhudəyaya gətirdi. ²⁴ Yəhuda Makkabi və qardaşı Yonatan isə İordan çayını keçib üç gün çöllükdə yol getdi. ²⁵ Orada onlara Nabatalılar rast gəldilər, onları sülhlə qəbul etdilər və Gileadda soydaşlarının başına gələnləri onlara bildirdilər.

²⁶ Nabatalıların söylədiyinə görə, Yəhudilərin çoxu Bosrada, Bosorda, Alemada, Xasfoda, Makeddə və Karnayimdə mühasirədədir; bunların hamısı qalalı, böyük şəhərlərdir.

²⁷ Gileadın qalan şəhərlərində də mühasirədə olanlar var. Düşmən sabaha təyin edib ki, qalalara hücum edərək onları ələ keçirsin və bir gündə adamların hamısını məhv etsin. ²⁸ Yəhuda öz qoşunu ilə təcili çöllük yolundan Bosraya geri döndü və şəhəri ələ keçirdi. Bütün kişiləri qılıncdan keçirdi, onlardan qalan bütün qəniməti götürdü və şəhərə od vurub yandırdı. ²⁹ Gecə oranı tərk edib qalaya çatana qədər getdilər. ³⁰ Səhər açılarda başlarını qaldırıb gördülər ki, budur, sayı-hesabı olmayan çoxsaylı kütlə qalanı ələ keçirmək üçün nərdivanlar və döyüş qurğuları qaldırır və içəridəkilərə hücum edir. ³¹ Yəhuda döyüşün başladığını, şəhərdəki harayın boru səsləri və döyüş nərələri ilə göylərə yüksəldiyini görəndə

³² qoşunundakı adamlara dedi: «Bu gün soydaşlarımız naminə döyüşün». ³³ O, üç dəstə ilə düşmənin arxasına keçdi və onlar boru çalaraq dua ilə döyüş nidası qaldırdılar. ³⁴ Timoteyin qoşunu Makkabini tanıyıb onun önündən qaçdı. Makkabi onları böyük məğlubiyyətə uğratdı; o gün onlardan səkkiz minə qədər adam həlak oldu. ³⁵ Sonra Alemaya tərəf istiqamətləndi, şəhərlə döyüşə başlayıb onu ələ keçirdi, bütün kişiləri öldürdü, onlardan qənimət götürdü və şəhərə od vurub yandırdı. ³⁶ Oradan çıxıb Xasfonu, Makedi, Bosoru və Gileadın qalan şəhərlərini ələ keçirdi. ³⁷ Bütün bu hadisələrdən sonra Timotey başqa bir qoşun topladı və Rafonun önündə, vadinin o biri tərəfində ordugah qurdu. ³⁸ Yəhuda ordugahı gözdən keçirmək üçün adamlar göndərdi. Onlar xəbər çatdırıb dedilər: «Ətrafımızdakı bütün bütperəstlər onun yanına toplaşmışlar; olduqca çoxlu bir qoşundur. ³⁹ Özlərinə dəstək vermək üçün Ərəbləri muzzla tutublar. Çayın o biri tərəfində ordugah qurublar və sənə qarşı döyüşə çıxmağa hazır vəziyyətdədirlər». Onda Yəhuda onlarla qarşılaşmaq üçün irəlilədi.

⁴⁰ Yəhuda və onun qoşunu vadidə yaxınlaşanda Timotey öz qoşun başçılarına dedi: «Suyu birinci o keçsə, biz onun qabağında dayana bilməyəcəyik, çünki bizə üstün gəlməyi bacaracaq. ⁴¹ Amma cəsarət etməyib çayın o biri tərəfində ordugah qursa, onda biz onun

olduğu tərəfə keçərək ona üstün gələcəyik». ⁴² Yəhuda çay axınına yaxınlaşanda çay boyunca xalqın mirzələrini qoydu və onlara əmr edib dedi: «Bir adam da ordugahda qoymayın qalsın, qoy hamı döyüşə getsin». ⁴³ Özü birinci və bütün xalq da onun ardınca düşmənin olduğu tərəfə keçdi. Bütün bütperəst məbədinə qaçdılar, onların qarşısında məğlubiyyətə uğradılar, əsləhələrini tullayıb Karnayimdə olan bütlərə təqdis olunmuş sahələrə qaçdılar.

⁴⁴ Yəhudilər əvvəlcə şəhəri ələ keçirdilər, sonra bütxanaları orada olanlarla birlikdə yandırdılar. Beləcə Karnayim darmadağın oldu. Düşmən daha Yəhudaya qarşı çıxa bilmədi. ⁴⁵ Sonra Yəhuda Gileadda olan yüksək təbəqədən aşağı təbəqəyə qədər bütün İsraililəri arvad-uşaqları və əmlakları ilə birlikdə topladı; olduqca böyük bir kütlə Yəhudeya torpağına getmək üçün hazır oldu.

⁴⁶ Onlar Efrona gəlib çatdılar. O, yolun üstündə olduqca möhkəmləndirilmiş böyük bir şəhər idi; ondan nə sağa, nə də sola yan keçmək mümkün idi, yalnız onun ortasından keçmək olardı.

⁴⁷ Amma şəhərdəkilər orada qapanıb darvazaların qabağına daş yığımışdılar. ⁴⁸ Yəhuda sülh təklifi ilə onlara xəbər göndərdi: «Biz sizin torpağınızdan keçib öz torpağımıza gedirik. Heç kəs sizə pislik etməyəcək, yalnız ayağımız torpağınıza dəyəcək». Amma onlar darvazaları açmaqdan imtina etdilər. ⁴⁹ Onda Yəhuda qoşunun arasında elan etməyi əmr etdi ki, hər kəs öz yerində sıraya dursun.

⁵⁰ Döyüşçülər sıraya durdular. Yəhuda bütün gündüz və gecə boyu şəhərə qarşı döyüşdü və şəhər ona təslim oldu. ⁵¹ Bütün kişiləri qılıncdan keçirdi, şəhəri yerlə yeksan etdi, onlardan qənimət götürdü və cəsədlərin üzəri ilə şəhəri keçib-getdi. ⁵² Sonra Yəhudilər İordan çayını keçərək Bet-Şeanın qarşısındakı böyük düzənliyə gəldilər. ⁵³ Yəhuda arxada qalanları toplayır və bütün yol boyu xalqı ruhlandırır; ta ki onlar Yəhudeya torpağına gəlib çatdılar. ⁵⁴ Onlar fərəh və sevinc içində Sion dağına qalxdılar və yandırma qurbanları təqdim etdilər, salamatlıqla qayıdana qədər heç bir itki vermədilər.

Yamniyada vəziyyətin məğlubiyyəti

⁵⁵ Yəhuda və Yonatan Gileadda olan vaxt, qardaşı Şimon da Qalileyada Ptolemaidanın qarşısında ikən ⁵⁶ qoşun başçıları Zəkəriyyə oğlu Yusif və Azarya onların igidliyini və döyüşdəki uğurlarını eşidib ⁵⁷ dedilər: «Qoy biz də məşhur olmaq üçün gedib ətrafımızdakı bütperəstlərlə müharibə edək». ⁵⁸ Onlar ixtiyarlarında olan qoşuna bunu əmr etdilər və Yamniyanın üzərinə getdilər. ⁵⁹ Amma Qorqiya və onun adamları döyüşdə onlarla qarşılaşmaq üçün şəhərdən çıxdılar. ⁶⁰ Yusiflə Azarya məğlub oldular və Yəhudeyanın sərhədlərinə qədər düşmən tərəfindən təqib olundular. O gün İsrail xalqından iki minə qədər adam həlak oldu. ⁶¹ Xalq arasında böyük qarışıqlıq yarandı, çünki onlar igidlik etmək istəyərək Yəhuda və onun qardaşlarına qulaq asmamışdılar. ⁶² Belə ki onlar öhdələrinə İsraili xilas etmək vəzifəsi qoyulan nəsiləndən deyildilər. ⁶³ Amma cəsur Yəhuda və onun qardaşları bütün İsrailin və adlarının eşidildiyi bütün millətlərin arasında çox böyük şöhrət qazandılar. ⁶⁴ Adamlar onları alqışlamaq üçün ətraflarına toplaşdılar.

Edom və Filişt ölkəsində əldə edilən uğurlar

⁶⁵ Yəhuda və onun qardaşları yola çıxıb cənub torpağında olan Esav övladları ilə döyüşdülər. O, Xevrona və ətrafındakı kəndlərə zərbə vurdu, onun qalalarını dağıtdı və ətrafındakı qüllələri yandırdı. ⁶⁶ Sonra çıxıb qonşuluqdakı yadellilərin torpağına getdi və Marisadan keçdi. ⁶⁷ Həmin gün döyüşdə kahinlər həlak oldular; onlar igidlik etmək istəyərək ehtiyatsızlıqla döyüşə çıxmışdılar. ⁶⁸ Yəhuda qonşuluqdakı yadellilərin torpağı olan Azota yönəldi. Onların qurbangahlarını dağıtdı, allahlarının oyma bütələrinə od vurub yandırdı, şəhərlərindən qənimət ələ keçirdi və Yəhudeya torpağına qayıtdı.

6

Padşah Antiox Epifanın sonu

¹ Bu arada padşah Antiox yuxarı ölkələri keçirdi. O eşitdi ki, Fars ölkəsində Elimais adlı var-dövləti, qızıl- gümüşü ilə məşhur olan

bir şəhər var; ² orada da olduqca zəngin bir məbəd var və onun içərisində Yunanlar üzərində ilk olaraq padşahlıq etmiş Makedoniya padşahı Filip oğlu İsgəndərin qoyub getdiyi qızıl örtüklər, döş zirehləri və silahlar var. ³ Antiox gəlib şəhəri ələ keçirərək qarət etmək istədi, amma bacarmadı, çünki şəhər sakinləri onun məqsədindən xəbər tutdular. ⁴ Ona müqavimət göstərib döyüşdülər və o qaçmağa üz qoyub böyük dilxorçuluqla oradan Babilə qayıtmaq üçün yola düşdü. ⁵ Onda bir adam Fars ölkəsinə onun yanına bu xəbərlə gəldi ki, Yəhuda torpağına yürüş edən qoşunlar qaçmağa üz qoyublar; ⁶ Lisiyanın güclü bir qoşunun başında yürüş etməsi, Yəhudilərin qarşısından dönüb qaçması, onların isə darmadağın etdikləri qoşunlardan aldıkları silah, qoşun və çoxlu qənimətlərlə daha da güclənməsi, ⁷ padşahın Yerusəlimdəki qurbangahın üzərində dikəltiyi iyərənc şeyi Yəhudilərin dağıtması, onların əvvəlki kimi məbədi hündür divarlarla əhatə etməsi, ətraf şəhər olan Bet-Suru da möhkəmləndirmələri ona bildirildi. ⁸ Padşah bu sözləri eşidəndə heyrətə düşüb sarsıldı. Yatağa düşüb kədər üzündən zəifliyə düşər oldu, çünki işlər onun istədiyi kimi getməmişdi. ⁹ Bir xeyli gün belə qaldı, böyük kədər hər dəfə onda təkrarlanırdı. O düşündü ki, artıq ölür. ¹⁰ Bütün dostlarını çağıraraq dedi: «Gözlərimə yuxu getmir və ürəyim təlaşla dolub. ¹¹ Ürəyimdə dedim: mən necə bir bəlaya düşdüm, indi içində olduğum böyük təlatümə uğradım! Mən ki xeyirxah idim və hakimiyyətdə olarkən sevilirdim. ¹² Amma indi Yerusəlimdə etdiyim pisliyi xatırlayıram; oradakı bütün qızıl-gümüş qabları qənimət apardım, nahaq yerə Yəhuda sakinlərini qırmaq üçün qoşun göndərdim. ¹³ Bilirəm ki, bu səbəbdən bu bəlaya düşər oldum və budur, böyük kədər içində qürbət yerdə ölürəm». ¹⁴ Sonra o, öz dostlarından biri olan Filipini çağıraraq onu bütün padşahlığının idarəçisi təyin etdi. ¹⁵ Tacını, şahlıq libasını və möhür üzüyünü ona verdi. Oğlu Antioxun tərbiyə alaraq padşahlığa hazırlanmasına qərar verdi. ¹⁶ Yüz qırx doqquzuncu ildə padşah Antiox öldü. ¹⁷ Lisiya padşahın öldüyünü biləndə oğlu Antioxu onun yerinə taxta çıxardı; ona cavanlığından bəri tərbiyə verirdi. Lisiya ona Evpator adını verdi.

Yəhuda Makkabinin Yerusəlimdəki iç qalanı mühasirəyə alması

¹⁸ Bu arada iç qalada olan adamlar məbədin ətrafındakı İsraililəri sıxıntı altında saxlayırdılar. Onlara hər fürsətdə pislik etməyə səy edir və bütperəstlərə dəstək olurdular. ¹⁹ Yəhuda onları yox etməyi qərara aldı və onları mühasirəyə almaq üçün bütün xalqı çağırdı. ²⁰ Yəhudilər toplaşib onları mühasirəyə aldılar; bu, yüz əllinci ildə oldu. Onlar atıcı alətlər üçün mövqelər və döyüş qurğuları hazırladılar. ²¹ Amma mühasirədə olanların bir hissəsi oradan çıxdı. İsraildən bəzi dinsizlər də onlara qoşuldular. ²² Onlar padşahın yanına gedib dedilər: «Nə vaxta qədər ədaləti icra edib soydaşlarımızın qisasını almayacaqsan? ²³ Atanıza xidmət etdiyimizə, onun göstərişlərinə riayət etdiyimizə və əmrlərinə əməl etdiyimizə görə çox şadiq. ²⁴ İç qalanı bizim xalqımızın övladları mühasirəyə alıblar. Onlar bizi yad sayır və aramızdan tapdıqları adamları öldürür və mirasımızı qarət edirlər. ²⁵ Onlar yalnız bizə deyil, həm də özlərinə aid bütün ərazilərə əl atırlar. ²⁶ Budur, onlar bu gün Yerusəlimdəki iç qalanı ələ keçirmək üçün mühasirəyə alıblar, məbədi və Bet-Suru isə möhkəmləndiriblər. ²⁷ Əgər cəld onların qabağını almasan, daha böyük işlər edəcəklər və onda sən daha onları saxlamağı bacarmayacaqsan».

Antiox Evpatorun və Lisiyanın döyüşə getməsi

²⁸ Padşah bunları eşidəndə qəzəbləndi, bütün dostlarını, qoşun başçılarını və süvari başçılarını topladı. ²⁹ Başqa padşahlıqlardan və dənizlərdəki adalardan muzdlu əsgərlər onun yanına gəldilər. ³⁰ Onun qoşununun sayı yüz min piyada, iyirmi min süvari və döyüş təlimi almış otuz iki fildən ibarət idi. ³¹ Edomun içindən keçib Bet-Suru mühasirəyə aldılar. Uzun müddət döyüşdülər və döyüş qurğuları hazırladılar. Amma mühasirədəkilər çıxaraq onlara od vurub yandırdılar və igidliklə döyüşdülər. ³² Bundan sonra Yəhuda iç qaladan çəkildi və padşahın ordugahının qarşısında Bet-Zaxaryada ordugah qurdu. ³³ Padşah da səhər erkən qalxıb tələsik qoşunu ilə birgə Bet-Zaxaryaya gedən yolla irəlilədi. Qoşunlar döyüşə hazırlaşib boruları çaldılar. ³⁴ Filləri döyüşə təşviq etmək

üçün onlara üzüm və tut şirəsi göstərildi. ³⁵ Bu heyvanları dəstələrə ayırdılar. Hər filin ətrafına halqalı zireh geymiş və başlarına tunc dəbilqə qoymuş min əsgər yerləşdirdilər, bundan başqa, hər filə beş yüz seçmə süvari təyin olunmuşdu. ³⁶ Döyüşçülər qabaqca fillərin olduğu yerdə hazır olurdular, onların yanından çəkilməyərək getdikləri yerə gedirdilər. ³⁷ Hər heyvanın üstündə onu örtən möhkəm taxta qüllə var idi və onun üzəri qoşqu ilə dövrələnmişdi. Bunlardan hər birində də dörd güclü adam var idi ki, bunların üzərində döyüşürdülər, həmçinin hər filin Hindli sürücüsü vardı. ³⁸ Qalan süvarilər isə qoşunun hər iki cinahında – o tərəf-bu tərəfdə yerləşdirilmişdilər; onlar işarə verməli və döyüş sıralarını möhkəmləndirməli idilər. ³⁹ Günəşin işığı qızıl və tunc qalxanlarda parlayanda bunlardan dağlar da parıldadı və odlu çıraqlar kimi işıq saçdı. ⁴⁰ Padşah qoşununun bir hissəsi dağların üzərinə, o biri hissəsi isə vadiyə yayılmışdı. Onlar inamla və nizamla irəliləyirdilər. ⁴¹ Çoxlu kütlənin səs-küyünü, böyük qoşunun yürüşünü, əsləhələrin toqquşmasını eşidən hər kəs lərzəyə düşürdü, çünki qoşun çox böyük və güclü idi. ⁴² Yəhuda və onun qoşunu döyüşmək üçün meydana girdi və padşah qoşunundan altı yüz nəfər həlak oldu. ⁴³ Avaran adlanan Eleazar fillərdən birinin padşah zirehi ilə örtüldüyünü və başqalarından üstün olduğunu görəndə padşahın onun üzərində olduğunu zənn etdi. ⁴⁴ Xalqının xilasını naminə o, özünü fəda etdi və özünə əbədi bir ad qazandı. ⁴⁵ Cəsarətlə filin üzərinə, sıranın ortasına hücum etdi; sağa-sola ölüm saçdı və düşmən onun qabağında o tərəf-bu tərəfə dağıldı. ⁴⁶ O, filin altına atıldı, altdan ona qılıncla zərbə vurub onu öldürdü. Fil yerə, onun üstünə yıxıldı və o da öldü. ⁴⁷ Yəhudilər padşahın gücünü və qoşununun qüvvəsini görüb onların qabağında geri çəkildilər.

Bet-Surun alınması və Suriyalıların Sion dağına mühasirəyə alması

⁴⁸ Padşah qoşunu isə onlarla qarşılaşmaq üçün Yerusəlimə irəlilədi. Padşah Yəhudeyada və Sion dağında ordugah qurdu. ⁴⁹ O, Bet-Surda olanlarla sülh bağladı. Onlar şəhərdən çıxdılar, çünki

orada mühasirəyə oturmaq üçün ərzaqları yox idi, belə ki o il torpağın dinclik ili idi. ⁵⁰ Padşah Bet-Suru ələ keçirdi və oranı qorumaq üçün orada bir keşikçi dəstəsi qoydu. ⁵¹ Xeyli müddət məbədin qarşısında ordugah qurdu və orada atıcı alətlər üçün mövqelər, döyüş qurğuları, od və daş mancanaqları, ox atmaq üçün alətlər və sapandlar qoydu. ⁵² Lakin Yəhudilər də onların döyüş qurğularının qarşısında qurğular hazırladılar və uzun müddət döyüşdülər. ⁵³ Amma anbarlarında ərzaqları yox idi, çünki yeddinci il idi və bütpərəstlərdən Yəhudeyaya qaçıb qurtulanlar qalan ərzaq ehtiyatlarını yeyib qurtarmışdılar. ⁵⁴ Məbədin yanında az miqdarda adam qalmışdı, çünki aclıq onlara üstün gəlirdi. Hər kəs öz yerinə dağıldı.

Padşah Yəhudilərə din azadlığı verir

⁵⁵ Bu arada Lisiya eşitdi ki, padşah Antiox Epifan hələ sağ olarkən oğlu Antiox Evpatoru padşah olmaq üçün tərbiyə etməyə təyin etdiyi Filip ⁵⁶ Fars və Midiyadan geri qayıdıb və padşahla gedən qoşun da onunla birlikdədir. O, idarəçiliyi öz əlinə almağa cəhd edir. ⁵⁷ Buna görə də Lisiya tələsdi, çıxıb getməyə razılıq verdi və padşaha, qoşunun rəhbərlərinə və adamlara dedi: «Biz gündəngünə zəifləyirik, ərzağımız azalır, mühasirəyə aldığımız yer möhkəmdir, eyni zamanda, padşahlığın işləri də bizim üzərimizdədir. ⁵⁸ İndi bu adamlarla razılığa gəlib onlarla və onların bütün milləti ilə sülh bağlayaq. ⁵⁹ İxtiyar verək ki, əvvəlki kimi öz qanunlarına riayət edə bilsinlər, çünki bizim ləğv etdiyimiz qanunlarından ötrü onlar qəzəbləniblər və bütün bunları ediblər». ⁶⁰ Padşah və başçılar bu sözü bəyəndilər və Lisiya Yəhudilərə sülh təklifi göndərdi, onlar da bunu qəbul etdilər. ⁶¹ Padşah və başçılar onlara and içdilər. Bundan sonra Yəhudilər qaladan çıxdılar. ⁶² Sonra padşah Sion dağına ayaq basdı. Amma o yerin istehkamlarını nəzərdən keçirincə verdiyi andı pozdu və ətrafda olan divarın dağıdılmasını əmr etdi. ⁶³ Sonra təcili yola düşüb Antakyaya qayıtdı və Filipin şəhərdə ağalığ etdiyini gördü. Padşah onunla döyüşə girdi və zorla şəhəri ələ keçirdi.

Dimitri padşah olur

¹ Yüz əlli birinci ildə Selevk oğlu Dimitri Romadan çıxıb getdi və az adamla bir dənizsahili şəhərə gəlib orada padşah oldu. ² O, atalarının sarayına daxil olanda qoşun Antioxla Lisiyanı onun yanına gətirmək üçün tutdu. ³ O, bu işi biləndə dedi: «Onların üzünü mənə göstərməyin». ⁴ Onda qoşun onları öldürdü və Dimitri öz padşahlığında taxta çıxdı. ⁵ İsrail arasında qanundan dönən və dinsiz bütün adamlar onun yanına gəldilər; baş kahin olmaq istəyən Alkim onların başında idi. ⁶ Onlar padşahın önündə xalqı ittiham edərək dedilər: «Yəhuda və onun qardaşları sənin bütün dostlarını öldürdülər, bizi də öz torpağımızdan qovdular. ⁷ İndi inandığın bir adamı göndər; qoy o gedib onların bizə və padşahın ölkəsinə gətirdikləri bütün viranəliyi görsün, onları və onlara kömək edənlərin hamısını cəzalandırsın». ⁸ Padşah öz dostları arasından Fərat çayının qərb sahilindəki ərazini idarə edən Bakxidi seçdi; o, padşahlıqda böyük adam idi və padşaha sadıq idi. ⁹ Onu baş kahin təyin etdiyi dinsiz Alkimlə birlikdə göndərdi və İsraililərdən qisas alınmasını ona əmr etdi. ¹⁰ Onlar yola düşüb çoxsaylı qoşunla Yəhudeya torpağına gəldilər. Bakxid Yəhuda və onun qardaşlarına xəbər göndərib hiylə ilə sülh təklif etdi. ¹¹ Onlar isə qarşı tərəfin bu sözlərinə əhəmiyyət vermədilər, çünki çoxsaylı bir qoşunla gəldiklərini gördülər. ¹² Bununla belə, ilahiyyatçılardan ibarət bir şura Alkimlə Bakxidə qarşısına topladı ki, ədalətli bir razılığa gəlsinlər. ¹³ İsraililər arasında qarşı tərəfdən sülh gözləyənlərin birincisi Hasideylər oldu. ¹⁴ Çünki düşündülər: «Harun nəslindən olan bir kahin qoşunla birlikdə gəlib, o, bizə pislik etməz». ¹⁵ Alkim sülhsevər sözlərlə onlara and içib dedi: «Biz nə sizə, nə də dostlarınıza pislik etmək istəyirik». ¹⁶ Onlar da ona inandılar, amma Alkim onlardan altmış adamı tutub bir gündə öldürdü. Necə ki Kəlamda yazılmışdır:

¹⁷ «Sənin möminlərinin cəsədləri səpələnib,
Yerusəlimin ətrafında qanları axıdılıb,

Onları dəfn edən bir kəs yoxdur».

¹⁸ Bütün xalq onların üzündən qorxu və lərzəyə düşdü, belə ki dedilər: «Onlarda nə düzlük, nə də ədalət var, çünki razılığı və içdikləri andı pozdular». ¹⁹ Onda Bakxid Yerusəlimdən çıxıb Bet-Saitdə ordugah qurdu. O, adam göndərüb ondan qaçan adamların çoxunu və xalqdan bəzilərini tutub böyük bir quyuda öldürdü. ²⁰ Sonra Alkimi ölkənin idarəçiliyinə təyin etdi və ona kömək olması üçün onunla birgə bir qoşun qoydu. Bakxid padşahın yanına yollandı. ²¹ Alkim isə baş kahin olmaq üçün mübarizə aparırdı. ²² Onun yanına öz xalqını həyəcana salan bütün adamlar toplaşmışdılar. Onlar Yəhuda torpağını ələ keçirib İsraildə böyük viranəlik yaratmışdılar. ²³ Yəhuda Alkimin öz tərəfdarları ilə birgə İsraililərə bütperəstlərdən də artıq etdiyi bütün pisliyi gördü. ²⁴ O, bütün Yəhudəyə ərazisi boyunca gəzərək düşmən tərəfə keçən adamlardan qisas aldı və onların ölkəyə daxil olmasının qabağı alındı. ²⁵ Alkim isə Yəhuda və onun tərəfdarlarının gücləndiyini görəndə anladı ki, onlara müqavimət göstərməyə qadir deyil. Padşahın yanına qayıdaraq onlara qarşı sərt ittiham irəli sürdü.

Nikanor Yəhudəyada

²⁶ Onda padşah öz şöhrətli qoşun başçılarından biri, İsrailə nifrət və düşmənçilik münasibəti bəsləyən Nikanoru göndərüb bu xalqı məhv etməyi ona əmr etdi. ²⁷ Nikanor Yerusəlimə çoxsaylı bir qoşunla gələrək Yəhuda və onun qardaşlarına xəbər göndərüb hiylə ilə sülhsevər sözlər danışdı. ²⁸ O dedi: «Qoy bizim aramızda müharibə olmasın, mən sizinlə sülh içində görüşmək üçün az adamla gələcəyəm». ²⁹ O, Yəhudanın yanına gəldi və onlar bir-birlərini sülhlə salamladılar. Amma düşmənlər Yəhudanı tutmaq üçün hazır durmuşdular. ³⁰ Yəhudaya Nikanorun onun yanına hiylə ilə gəldiyi məlum oldu, buna görə də təşvişə düşdü və daha onunla görüşmək istəmədi. ³¹ Nikanor niyyətinin ona aşkar olduğunu biləndə Xafarsalama yaxınlığında Yəhuda ilə döyüşmək üçün qarşılaşdı. ³² Nikanorun yanında olanlardan beş yüzə qədər adam həlak oldu, qalanları isə Davud şəhərinə qaçdılar.

Məbədə qarşı hədə-qorxu

³³ Bu hadisələrdən sonra Nikanor Sion dağına qalxdı. Kahinlərdən və xalqın ağsaqqallarından bəzisi məbəddən çıxdılar ki, onu sühlə salamlasınlar və padşah üçün təqdim edilən yandırma qurbanlarını ona göstərsinlər. ³⁴ Amma Nikanor lağa qoyub onlara güldü, onları murdarladı və təkəbbürlə danışdı. ³⁵ And içib qəzəblə dedi: «Əgər indi Yəhuda və onun qoşunu mənə təslim edilməsə, mən sühlə geri qayıdan kimi bu evə od vuracağam!» Sonra böyük qəzəb içində oranı tərk etdi. ³⁶ Onda kahinlər içəri girərək qurbangahın və məbədin önündə durub ağladılar və dedilər: ³⁷ «Sən, ya Rəbb, bu evi seçdin ki, Sənin adın onun üzərində çağırılsın, o, dua evi və xalqın təmənnə yeri olsun. ³⁸ Bu adamdan və onun qoşunundan qisas al, qoy qılıncdan keçirilsinlər. Küfrlərini xatırla və onlara möhlət vermə».

Adasada Nikanorun məğlub olması

³⁹ Nikanor Yerusəlimdən çıxıb Bet-Horonda ordugah qurdu. Orada Suriya qoşunu da onunla rastlaşdı. ⁴⁰ Yəhuda isə üç min nəfər adamı ilə Adasada ordugah qurdu. Yəhuda dua edib dedi: ⁴¹ «Ya Rəbb, Aşşur padşahı tərəfindən göndərilən adamlar küfr söyləyəndə Sənin mələyin onlardan yüz səksən beş min adamı həlak etdi. ⁴² Bu gün də bu qoşunu bizim önümüzə darmadağın et, başqaları da bilsinlər ki, bu adam Sənin məbədini təhqir etdi. Onu pis əməlinə görə mühakimə et». ⁴³ Adar ayının on üçündə qoşunlar döyüşə girdi. Nikanorun qoşunu darmadağın oldu və döyüşdə birinci ölən o oldu. ⁴⁴ Qoşunu isə Nikanorun öldüyünü görəndə əsləhələrini atıb qaçmağa üz qoydu. ⁴⁵ Yəhudilər onları bütün gün boyu Adasadan Qaseraya girdiklərinə qədər təqib etdilər. Onların arxasınca signal borularını çaldılar. ⁴⁶ Adamlar Yəhudeyanın bütün ətraf kəndlərindən çıxıb onlara yandan hücum edirdilər. Onlar təqib edənlərə tərəf dönərkən hamısı qılıncdan keçirildi, bir nəfər də sağ buraxılmadı. ⁴⁷ Yəhudilər onlardan qənimət və qarət etdikləri şeyləri götürdülər. Nikanorun başını və sağ əlini kəsdilər; o, bu əlini təkəbbürlə uzatmışdı. Bunlar gətirilib Yerusəlimdə nümayiş olundu. ⁴⁸ Xalq həddən artıq sevindi və o günü böyük bir şənlik günü kimi qeyd etdi. ⁴⁹ Hər il Adar ayının on üçündə bu

günü bayram etməyi qayda qoydular. ⁵⁰ Yəhuda torpağı qısa bir müddət sakitlikdə qaldı.

8

Romalıların şöhrəti

¹ Yəhuda Romalıların şöhrətini eşidib öyrəndi ki, onlar qüdrətli hərbi qüvvəyə malikdirlər, onlarla bütün ittifaqda olanlara yaxşı münasibət bəsləyirlər, yanlarına gələn hər kəslə dostluq əlaqələri qururlar, çünki qüdrətli hərbi qüvvəyə malikdirlər. ² Romalıların döyüşləri, Calatyalılara qarşı göstərdikləri igidlikləri və onlara üstün gəlib onlardan xərac almaları barədə Yəhudaya ətraflı danışıldı. ³ Həmçinin İspaniya ölkəsində olan qızıl-gümüş mədənlərini ələ keçirmək üçün orada etdiyi işlər barədə də bildirildi. ⁴ Bütün yerləri səbat və əzmlə hökmranlıqları altına almışdılar, hərçənd ki bu torpaq onlardan çox uzaqda idi. Eynilə də dünyanın o biri ucundan onların üzərinə gələn padşahları darmadağın edib böyük məğlubiyyətə uğratmışdılar, digərləri isə onlara hər il xərac verirlər. ⁵ Həmçinin Filip, Makedoniya padşahı Perseyi və onlara qarşı üsyan edən digərlərini döyüşdə darmadağın edib özlərinə tabe etdirmişdilər. ⁶ Onlarla yüz iyirmi fil, süvarilər, döyüş arabaları və olduqca çoxsaylı qoşunla döyüşə çıxan Suriya padşahı Böyük Antiox da onlar tərəfindən darmadağın edilmişdi. ⁷ Onu diri tutub özünün və ondan sonra padşahlıq edənlərin onlara böyük xərac verməsinə qərar verdilər. Ondən adam girov qoyulması və ərazi güzəşti tələb etdilər. ⁸ Hindistan ölkəsini, Midiyanı, Lidiyanı və başqa ən yaxşı vilayətlərini əlindən alıb padşah Evmeneyə vermişdilər. ⁹ Yəhuda bunu da öyrəndi ki, Yunanlar Romalıları məhv etmək qərarına gələndə ¹⁰ Romalılar onların niyyətini bilərək üzərlərinə bir sərkərdə göndərüb onlarla döyüşmüşlər. Yunanların çoxu vurularaq yerə sərilməmiş, Romalılar onların arvad-uşaqlarını əsir aparmış, onları qarət etmiş, topraqlarını ələ keçirmiş və qalalarını dağıtmışlar; bu günə qədər də onları əsarət altında saxlayırlar. ¹¹ Romalılara nə vaxtsa qarşı çıxan başqa padşahlıqlar və adaları da onlar viran qoyub və əsarət

altına alıblar. Lakin öz müttəfiqləri və onlara arxalananlarla dostluq münasibəti saxlayırlar. ¹² Onlar yaxında və uzaqda olan padşahları özlərinə tabe etdirmişdilər və onların adını eşidən hər kəs qorxuya düşürdü. ¹³ Kimə kömək etmək və padşahlığa qoymaq istəsələr, o da padşahlıq edir, kimi də istəsələr, taxtdan salırlar; onlar olduqca yüksəldilər. ¹⁴ Bununla belə, onlardan heç kim başına tac qoymur, ya da əzəmətli görünmək üçün al-qırmızı padşah libası geymir. ¹⁵ Onlar özlərinə bir məşvərət şurası yaratmışlar və orada hər gün üç yüz iyirmi adam xalqa və onun rifahına dair hər şeyi məsləhət edirlər. ¹⁶ Hər il bir nəfərə özləri üzərində rəhbərliyi və bütün ölkələrinin idarəsini etibar edirlər. Hamı bir nəfərə qulaq asır və aralarında nə bir paxıllıq, nə bir qısqançlıq olur.

Yəhudilərlə Romalılar arasında ittifaq

¹⁷ Yəhuda Akkos nəslindən Yəhya oğlu Evpolemi və Eleazar oğlu Yasonu seçib onları Romalılarla dostluq və ittifaq bağlamaq üçün Romaya göndərdi; ¹⁸ bu məqsədlə ki Romalılar Yunanların onlar üzərində əsarətinə son qoysunlar, çünki Yunan padşahlığının İsraili köləlik əsarətinə saldığını görürlər. ¹⁹ Göndərilənlər Romaya gəldilər, yol həddən artıq uzun idi. Onlar məşvərət şurasına daxil olub sözə başlayaraq dedilər: ²⁰ «Yəhuda Makkabi, onun qardaşları və Yəhudi xalqı bizi sizin yanınıza göndərdi ki, bizimlə sizin aranızda ittifaq və sülh yaransın, siz bizi öz müttəfiqlərinizin və dostlarınızın sırasına yazasınız». ²¹ Bu təklif məşvərət şurasının üzvlərinin xoşuna gəldi. ²² Onlar cavab olaraq tunc lövhələrə yazıb onlara sülh və ittifaqın xatirəsi olmaq üçün bunu Yerusəlimə göndərdilər; bu məktubun surəti budur: ²³ «Romalılara və Yəhudi millətinə dənizdə də, quruda da daim uğur olsun! Qoy qılınc və düşmən onlardan uzaq olsun! ²⁴ Əgər əvvəlcə Romaya, yaxud onun hər hansı bir müttəfiqinə qarşı özlərinin hökmranlığı altında ərazidə müharibə baş versə, ²⁵ Yəhudi milləti onların müttəfiqi kimi səmimi qəlbdən hərəkətə keçəcək, o vaxt lazım olanı edəcək, ²⁶ Düşmən tərəfə taxıl, hərbi sursat, pul və gəmi verməyəcək və çatdırmayacaq. Romanın qərarı budur və Yəhudilər öhdəliklərinin əvəzində heç nə almadan yerinə yetirməlidirlər. ²⁷ Eynilə də

əvvəlcə Yəhudi millətinə qarşı müharibə baş versə, Romalılar onların müttəfiqi kimi cani dildən hərəkətə keçəcək, o vaxt lazım olanı edəcək. ²⁸ Düşmən olan müttəfiqlərə taxıl, sursat, pul və gəmi verilməyəcək. Romanın qərarı budur və öhdəliklərini yalan olmadan yerinə yetirəcək. ²⁹ Bu müddəalarla Romalılar Yəhudi əhalisi ilə müqavilə bağladılar. ³⁰ Əgər bu müddəalardan sonra iki tərəfdən hər hansısı buraya nəsə artırıb-əskiltmək istəsə, qoy bunu birgə etsinlər və onların artırıb-əskiltməyi şeylərin səlahiyyəti olacaq. ³¹ Padşah Dimitrinin Yəhudilərə etdiyi pislərə gəlincə, ona bu sözləri yazdıq: “Bizim dostumuz və müttəfiqimiz olan Yəhudiləri nə üçün ağır boyunduruq altına salmışan? ³² Əgər onlar bir də bizə sənin barəndə müraciət etsələr, onların hüququnu müdafiə edəcək və dənizdə də, quruda da səninlə döyüşəcəyik”».

9

Yəhuda Makkabinin ölümü

¹ Nikanor və onun qoşununun döyüşdə məhv olduğunu eşidən Dimitri Bakxid və Alkimi ikinci dəfə Yəhuda torpağına göndərdi və qoşununun sağ cinahını da onların sərəncamına verdi. ² Onlar Gilgala gedən yolla getdilər, Arbeladakı Mesalot qarşısında ordugah qurdular və onu ələ keçirib, orada çoxlu adam qırdılar. ³ Yüz əlli ikinci ilin birinci ayında Yerusəlimin qarşısında ordugah qurdular. ⁴ Ardından iyirmi min piyada və iki min süvari ilə çıxıb Bereyaya tərəf getdilər. ⁵ Yəhuda isə üç min seçilmiş adamla birlikdə Elasdə ordugah qurmuşdu. ⁶ Düşmən qoşununun nəhəng və çoxsaylı olduğunu görəndə onlar böyük qorxuya düşdülər və çoxu ordugahı tərk etdi. Onlardan yalnız səkkiz yüzdən artıq olmayacaq sayda adam qaldı. ⁷ Yəhuda qoşununun seyrəkləşdiyini gördü, döyüş onun başının üstünü almışdı; onda əhval-ruhiyyəsi pozuldu, çünki adamları toplamağa vaxtı yox idi. ⁸ Ruhdan düşmüş halda qalanlara dedi: «Qalxıb düşmənlərimizin üzərinə gedək, bəlkə, onlarla döyüşməyə qadir olduq». ⁹ Amma onlar onu fikrindən daşındırmağa çalışıb dedilər: «Biz buna qadir deyilik, indi yalnız canımızı qurtara bilərik. Sonra soydaşlarımızla birlikdə

qayıdıb onlarla döyüşərək, indi isə sayımız azdır». ¹⁰ Yəhuda isə dedi: «Onlardan qaçmaq qoy məndən uzaq olsun! Əgər vaxtımız çatıbsa, soydaşlarımız uğrunda igidliklə ölək, şərəfimizə ləkə gətirməyək». ¹¹ Düşmən qoşunu ordugahdan çıxıb onlarla üz bəüz durdu; süvarilər iki hissəyə bölündü, qoşunun qabağında sapandçılar, oxatanlar və bütün güclü öndə gedən döyüşçülər gedirdi. Bakxid isə sağ cinahda idi. ¹² Hər iki tərəfdən döyüş sıraları bir-birinə yaxınlaşdı və borular çalındı. Yəhuda tərəfdən də borular çalındı. ¹³ Qoşunların səs-küyündən yer lərzəyə gəlirdi. Səhərdən axşama qədər qızğın döyüş oldu. ¹⁴ Yəhuda Bakxidə və onun əsas qoşununun sağ tərəfdə olduğunu gördü; onda bütün cəsur döyüşçülər onun ətrafına topladı. ¹⁵ Onlar qarşı tərəfin sağ cinahını dağıtdılar və düşmənləri Azot dağına qədər təqib etdilər. ¹⁶ Amma sol cinahda olanlar sağ cinahın dağıldığını görəndə dönüb Yəhuda və onun adamlarının dalınca düşdülər ki, arxadan onlara zərbə vursunlar. ¹⁷ Ağır döyüş oldu, hər iki tərəfdən çoxlu adam vurularaq yerə sərildi. ¹⁸ Yəhuda da həlak oldu və qalanlarsa qaçdılar.

Yəhuda Makkabinin dəfni

¹⁹ Yonatan və Şimon qardaşları Yəhudanı götürüb Modində, əcdadlarının məzarlığında dəfn etdilər. ²⁰ Bütün İsrail onun üçün ağlayıb böyük yas tutdu. Onlar uzun müddət matəm saxlayıb dedilər: ²¹ «İsraili xilas edən qüdrətli insan necə də həlak oldu!» ²² Yəhudaya dair başqa sözlər, onun döyüşləri, göstərdiyi igidliklər və onun əzəməti burada yazılmayıb, çünki bunların sayı olduqca çoxdur.

Yonatan Yəhudilərin rəhbəri olur

²³ Yəhudanın ölümündən sonra bütün İsrail ərazisində qanunu tanımayan adamlar peyda oldular və bütün haqsız iş görənlər baş qaldırdılar. ²⁴ O günlərdə olduqca böyük aclıq üz verdi və sakinlər ölkəni boşaldıb onlar tərəfə keçdilər. ²⁵ Bakxid dinsiz adamları seçib onları ölkənin idarəçiliyinə təyin etdi. ²⁶ Bu adamlar Yəhudanın dostlarının yerini arayıb-axtararaq onları Bakxidə

önünə gətirirdilər. O da onlardan qisas alır və onlara həqarət edirdi.²⁷ İsrailə böyük zülm üz verdi; onlar arasında peyğəmbər görünməyəndən bəri belə bir şey olmamışdı.²⁸ Onda Yəhudanın bütün dostları toplaşb Yonatan dedilər: ²⁹ «Qardaşın Yəhuda öləndən bəri düşmənlərə, Bakxidə və millətimizə nifrət edənlərə qarşı çıxan onun kimi bir nəfər olmadı. ³⁰ Beləcə, bu gün səni seçdik ki, döyüşlərimizi aparmaq üçün onun əvəzinə bizə başçı və rəhbər olasan». ³¹ O vaxt Yonatan rəhbərliyi qəbul etdi və qardaşı Yəhudanın yerinə keçdi.

Yonatanın təşkil etdiyi yürüşlər

³² Bakxid bunu biləndə Yonatanı öldürmək istədi ³³ Amma Yonatan, qardaşı Şimon və bütün onunla birgə olanlar bundan xəbər tutub Tekoa çöllüyünə qaçdılar və Asfar su anbarının yaxınlığında ordugah qurdular. ³⁴ Bakxid şənbə günü bu barədə öyrənərək özü və bütün ordusu İordan çayını keçdi. ³⁵ Yonatan isə qoşun başçısı olan qardaşını dostları olan Nabatalıların yanına göndərərək çoxlu daşınan əmlaklarını yanlarında qoymağı onlardan xahiş etdi. ³⁶ Amma Yambri övladları Medabadan çıxıb Yəhyanı bütün malik olduğu şeylərlə birlikdə tutdular və onları götürüb getdilər. ³⁷ Bu danışılanlardan sonra Yonatan və onun qardaşı Şimona çatdırdılar ki, Yambri övladları böyük bir toy keçirirlər və Kənanlı bir nüfuzlu əyanın qızını böyük müşayiətlə Nadabatdan gəlin aparırlar. ³⁸ Onda qardaşları Yəhyanın ölümünü yada salaraq qalxıb dağın arxasında gizləndilər. ³⁹ Başlarını qaldırıb gördülər ki, budur, səs-küylə və çoxlu əmlakla bir dəstə gedir. Adaxlı, onun dostları və qardaşları onları qarşılamaq üçün sinclər, musiqiçilər və çoxlu silahla gəlirlər. ⁴⁰ Onda Yonatanla birlikdə olanlar pusqudan onların üzərinə qalxıb onları öldürdülər. Çoxlu adam vurulub yerə sərildi, qalanları isə dağa qaçdılar və onların bütün qənimətlərini götürdülər. ⁴¹ Toy yasa, çalğı ağıya çevrildi. ⁴² Beləcə, öz qardaşlarının qanına görə qisas aldılar və sonra İordan çayının bataqlıq yerlərinə qayıtdılar.

İordan çayını keçmə

⁴³ Bakxid bu barədə eşidən kimi Şənbə günü böyük bir qoşunla İordan çayının sahillərinə gəldi. ⁴⁴ Onda Yonatan tərəfdarlarına dedi: «Gəlin qalxıb həyatımız naminə döyüşək, çünki bu gün nə dünən, nə də srağagün olduğu kimidir. ⁴⁵ Baxın döyüş həm önümüzdən, həm də arxamızdan gəlir, həm bu tərəfdən, həm də o tərəfdən İordan çayının sularıdır, bir yandan bataqlıq və bir yandan meşədir. Yan keçməyə yer yoxdur. ⁴⁶ İndi isə göylərə fəryad edin ki, düşmənlərimizin əlindən xilas ola biləsiniz». ⁴⁷ Döyüş başladı. Yonatan Bakxidi öldürmək üçün ona zərbə vurmaq istədi, amma Bakxid ondan geriye tərəf çəkildi. ⁴⁸ Onda Yonatan və onunla birgə olanlar İordan çayına atılaraq o biri sahilə üzüb keçdilər, amma düşmən onları təqib etmək üçün İordan çayını keçmədi. ⁴⁹ O gün Bakxid tərəfdən min nəfərə qədər adam həlak oldu.

Alkimin ölümü

⁵⁰ Bakxid Yerusəlimə qayıtdı və Yəhudeyada möhkəmləndirilmiş şəhərlər tikdi: Yerixoda, Emmausda, Bet-Xoronda, Bet-Eldə, Timnatda, Faratonda və Tefonda hündür divarları, darvazaları və cəftələri olan qala tikdi. ⁵¹ İsrailə düşmənçilik məqsədi ilə oralarda gözətçi dəstəsi qoydu. ⁵² Həmçinin Bet-Sura və Qazara şəhərlərini, onların içqalalarını möhkəmləndirdi, oralarda qoşun və ərzaq ehtiyatı qoydu. ⁵³ O, ölkənin rəhbərlərinin oğullarını girov götürdü və onları Yerusəlimin içqalasında nəzarətdə saxladı. ⁵⁴ Yüz əlli üçüncü ilin ikinci ayında Alkim məbədin içəri həyətindəki divarın dağıdılmasını əmr etdi, beləcə, peyğəmbərlərin əməllərini pozmuş oldu. O, divarı dağıtmağa başladı. ⁵⁵ Amma elə o vaxt Alkimə bəla üz verdi və işinə maneə yarandı. Onun ağzı bağlandı, iflic olub bir söz belə, tələffüz edə bilmədi, öz evinə dair bir göstəriş verə bilmədi. ⁵⁶ Alkim həmin zaman böyük əzab içində öldü. ⁵⁷ Bakxid Alkimin öldüyünü görəndə padşahın yanına qayıtdı. Yəhuda torpağı iki il sakitlikdə qaldı.

Bet-Basinin mühasirəsi

⁵⁸ Onda qanunu tanımayanların hamısı məşvərət edib dedilər: «Budur, Yonatan və tərəfdarları əmin-amanlıqla sakitlik içində

yaşayırlar; indi Bakxidi gətirək, qoy bir gecədə onların hamısını tutsun». ⁵⁹ Gedib Bakxidlə məsləhət etdilər. ⁶⁰ Bakxid çoxsaylı bir qoşunla yola çıxdı və Yəhudeyada olan bütün müttəfiqlərinə gizlicə məktublar göndərdi ki, onlar Yonatanı və tərəfdarlarını tutsunlar. Amma bunu edə bilmədilər, çünki onların niyyətlərini bildilər. ⁶¹ Yonatan və tərəfdarları ölkənin əhalisi arasında bu şər işə başçılıq edənlərdən əlliyyə qədər adamı tutub öldürdülər. ⁶² Bundan sonra Yonatan, Şimon və onların tərəfdarları çöllükdə olan Bet-Basiyə getdilər, oranın dağıdılmış yerlərini bərpa edib şəhəri möhkəmləndirdilər. ⁶³ Bakxid bunu biləndə bütün qoşununu topladı və Yəhudeyada olan tərəfdarlarına da göstəriş verdi. ⁶⁴ Sonra irəliləyib Bet-Basini mühasirəyə aldı. Oraya qarşı uzun müddət döyüşdü və döyüş qurğuları hazırladı. ⁶⁵ Yonatan isə qardaşı Şimonu şəhərdə qoyub özü az sayda əsgərlə ölkəni dolaşmağa getdi. ⁶⁶ O, Odomera və onun qardaşlarına, Fasironun övladlarına öz çadırlarında ikən zərbə vurdu. Onları qırmağa başladılar və hərbi qüvvə ilə hücumla keçdilər. ⁶⁷ Onda Şimon və yanındakılar şəhərdən çıxıb döyüş qurğularına od vurdular. ⁶⁸ Bakxidə qarşı döyüşdülər və o, Yəhudilər tərəfindən darmadağın olundu. Beləcə, onu olduqca məyus etdilər, çünki onun niyyəti və yürüşü nəticəsiz oldu. ⁶⁹ Bakxid ona bu ölkənin üzərinə getməyi məsləhət görən qanunu tanımayan adamlara olduqca qəzəbləndi, onlardan çoxunu öldürdü və sonra öz torpağına qayıtmağı qərara aldı. ⁷⁰ Yonatan bunu biləndə ağsaqqalları onun yanına göndərdi ki, onunla sülh müqaviləsi bağlasın və əsirləri geri qaytarsın. ⁷¹ Bakxid bu təklifi qəbul etdi, onun sözlərinə əməl etdi və bütün ömrü boyu ona qarşı hec bir pisliyə cəhd etməyəcəyinə and içdi. ⁷² O, əvvəllər Yəhuda torpağında əsir aldığı adamları ona qaytardı. Oradan çıxıb öz torpağına qayıtdı və onların hüduclarına bir daha gəlmədi. ⁷³ İsrail müharibədən dinclik tapdı. Yonatan Maxmasda sakin oldu. O, xalqa hakimlik etməyə başladı və İsraildə dinsizləri yox etdi.

10

Aleksandr Epifan Yonatanı baş kahin təyin edir

¹ Yüz altmışıncı ildə Antiox Epifanın oğlu Aleksandr yürüş edib Ptolemaidanı ələ keçirdi. Onu qəbul etdilər və orada padşahlıq etməyə başladı. ² Padşah Dimitri bunu eşidəndə olduqca çoxsaylı bir qoşun toplayıb onunla döyüşdə qarşılaşmaq üçün yola çıxdı. ³ Dimitri Yonatana sülh təklifi ilə bir məktub göndərdi ki, bundan məqsədi onun vəzifəsini böyütmək idi. ⁴ Çünki düşündü: «Qoy qabaqca hərəkət edib biz onlarla sülh bağlayaq, yoxsa o, bizə qarşı Aleksandrla sülh bağlayar. ⁵ Yoxsa ona, qardaşlarına və millətinə qarşı etdiyimiz bütün pislilikləri yada salar». ⁶ O, Yonatana müttəfiqi olmaq üçün qoşun toplamağa və silah hazırlığı görməyə səlahiyyət verdi. Həmçinin içqalada olan girovların onun ixtiyarına verilməsini istədi. ⁷ Yonatan Yerusəlimə gəldi, bütün xalqın və içqalada olanların qarşısında məktubu oxudu. ⁸ Hamı padşahın Yonatana qoşun toplamaq səlahiyyəti verdiyini eşidəndə böyük qorxuya düşdü. ⁹ İçqalada olanlar girovları Yonatanın ixtiyarına verdilər, o da onları valideynlərinə qaytardı. ¹⁰ Yonatan Yerusəlimdə sakin oldu, şəhəri tikməyə və bərpa etməyə başladı. ¹¹ Bu işin icraçılarına tapşırırdı ki, Sion dağının ətrafında divar tiksinlər; onu istehkam olması üçün dördkünc yonulmuş daşlardan tiksinlər. Belə də edildi. ¹² Onda Bakxidin tikdiyi qalalarda olan yadellilər oralardan qaçdılar. ¹³ Hər biri bu yeri tərk edib öz torpaqlarına qayıtdı. ¹⁴ Yalnız Bet-Surda qanuna və qaydalara dönük çıxan bəzi adamlar qaldılar, çünki bura onlar üçün sığınacaq yeri idi. ¹⁵ Padşah Aleksandr Dimitrinin Yonatana verdiyi bütün vədlər barədə eşitdi. Eyni zamanda, ona Yonatanın və onun qardaşlarının apardıqları döyüşlər, göstərdikləri igidliklər və keçirdikləri çətinliklər barədə danışıldı. ¹⁶ Onda o dedi: «Biz belə bir adam tapa biləcəyikmi? Gəlin onu özümüzə dost və müttəfiq edək!» ¹⁷ Ona məktub yazıb göndərdi ki, orada bu sözlər deyilirdi: ¹⁸ «Padşah Aleksandrdan qardaşı Yonatana salam olsun! ¹⁹ Sənin barəndə eşitmişik ki, sən böyük qüdrətə malik və bizim dostumuz olmağa layiq bir adamsan. ²⁰ Buna görə də biz bu gün səni öz millətinin baş kahini təyin edirik və sən padşahın dostu adını alırsan. Bizə tərəfdar olub bizimlə dostluq münasibətləri saxlayacaqsan». Padşah Aleksandr Yonatana al-qırmızı libas və

qızıl tac göndərdi. ²¹ Yonatan yüz altmışıncı ilin yeddinci ayında, Çardaqlar bayramı zamanı müqəddəs kahinlik paltarını geydi. Sonra qoşun toplayıb çoxlu silah hazırlığı gördü.

Dimitridən Yonatana məktub

²² Dimitri bu xəbəri eşidəndə narahat olub dedi: ²³ «Biz nə üçün imkan verdik ki, Aleksandr bizi qabaqlayaraq dəstək üçün Yəhudilərin dostluğunu qazandı? ²⁴ Mən də onlara ruhlandırıcı sözlər, tərif və bəxşiş verəcəyimi yazacağam ki, qoy mənə kömək olsunlar». ²⁵ Onlara bu sözlərlə məktub yazdı: «Padşah Dimitridən Yəhudi millətinə salam olsun! ²⁶ Bizimlə bağladığınız müqaviləyə əməl etdiyinizi, bizimlə dostluq əlaqələrinizi davam etdirdiyinizi və düşmənlərimizin tərəfini tutmadığınızı eşidərək məmnun olduq. ²⁷ İndi də bizə sadıq qalmaqda davam edin, bizim üçün etdiklərinizin əvəzini biz də sizə xeyirxahlıqla ödəyərək. ²⁸ Sizə çoxlu imtiyazlar verərik və sizə bəxşişlər verərik. ²⁹ Bundan belə, sizə icazə verərək bütün Yəhudiləri vergilərdən, duz rüsumundan və tac üçün qoyulan ödənişdən azad edirəm. ³⁰ Mənim payıma düşən əkin üçün toxumun üçdə birini, ağacların məhsulunun yarı hissəsini bu gündən başlayaraq bundan sonraya qədər Yəhudi torpağından, həmçinin Samariya və Qalileyadan ona birləşdirilmiş üç bölgədən götürməyi ləğv edirəm; bu gündən əbədi dövrə qədər bu, qüvvədədir. ³¹ Qoy Yerusəlim müqəddəs və azad olsun, bu, onun hüduclarına, ondabirlərinə və gəlirlərinə də aiddir. ³² Yerusəlimin içqalasına nəzarət etmək səlahiyyətini də sizə həvalə edirəm, baş kahinə oranı qorumaq üçün özünün seçdiyi adamları orada qoymaq hüququnu verirəm. ³³ Padşahlığımın hər yerində Yəhuda torpağından əsir götürülən Yəhudilərdən olan hər kəsi fidyə ödənmədən azadlığa buraxıram. Qoy hamı özü və mal-qarası üçün ödədiyi vergidən azad edilsin. ³⁴ Bütün bayramlar, Şənbə günləri, təzə ay, təyin olunmuş günlər, bayram qabağı və sonrakı üç gün padşahlığımda olan bütün Yəhudilər üçün güzəşt və bağışlama günləri olsun. ³⁵ Kimsənin heç bir işə görə onlara zülm etməyə ya da onları narahat etməyə, ixtiyarı olmayacaq. ³⁶ Qoy Yəhudilərdən otuz min nəfər padşahın qoşunlarına yazılsın. Onlara

bütün padşah qoşunlarında olanlara uyğun təminatlar veriləcək.
³⁷ Qoy onlardan bəzisi padşahın böyük qalalarında yerləşdirilsin, onlardan olan adamlara padşahlığın etibar olunan işləri həvalə olunsun. Onların üzərində olanları və başçıları qoy öz aralarından olsun. Padşahın Yəhuda torpağında əmr etdiyi kimi, qoy onlar öz qanunlarına riayət etsinlər. ³⁸ Samariya vilayətindən Yəhudeyaya birləşdirilmiş üç bölgəyə gəlincə, qoy onlar Yəhudeyaya birləşmiş qalsın və bir idarəçilik hesab olunaraq baş kahinin səlahiyyətindən başqa heç kimə tabe olmasın. ³⁹ Ptolemaidanı ətrafi ilə birlikdə Yerusəlimdəki məbədin məsrəfləri üçün məbədə hədiyyə verirəm. ⁴⁰ Həmçinin mən sizə mülkiyyətdəki yerlərdən toplanan padşah hesabından hər il on beş min şekel gümüş verirəm. ⁴¹ Əvvəlki illərdə idarəçilərin gəlirdən ödəmədiyi yığılıb-qalan bütün pulları onlar bundan sonra məbədin işlərinə verəcəklər. ⁴² Bundan əlavə, illik hesaba görə, məbədin gəlirindən götürülən beş min şekel gümüş də xidmət işi görən kahinlər üçün buraxılsın. ⁴³ Padşah xəzinəsinə borcu olduğuna və ya başqa səbəblərə görə Yerusəlimdəki məbədə və ya onun bütün ərazisinə qaçıb sığınan hər kəs padşahlığımda özünə məxsus olan hər şeydən azad şəkildə istifadə edə bilər. ⁴⁴ Məbədin tikilməsi və bərpası işinin xərcləri də padşah hesabından ödəniləcək. ⁴⁵ Yerusəlim divarlarının tikilməsi və ətrafına istehkam çəkilməsinin xərcləri padşah hesabından ödəniləcək; bu, Yəhudada divarların tikilməsinə də aiddir».

Yonatan Dimitrinin təkliflərini rədd edir

⁴⁶ Yonatan və xalq bu sözləri dinlədilər, amma onlara inanmadılar və qəbul etmədilər. Çünki Dimitrinin İsrailin başına gətirdiyi böyük bəlaları və onlara hədsiz zülm etdiyini yada saldılar
⁴⁷ Aleksandrla ittifaq bağlamağı üstün tutdular, çünki o, ilk olaraq onlara sülh təklifi etmişdi. Onlar daim Aleksanrla müttəfiq oldular.
⁴⁸ Padşah Aleksandr çoxlu qoşun yığaraq Dimitriyə qarşı döyüşə hazırlaşdı. ⁴⁹ İki padşah döyüşə girdi. Dimitrinin qoşunu qaçmağa üz qoydu, Aleksandr onu təqib edib ona üstün gəldi. ⁵⁰ Döyüş çox gərgin olub günəş batana qədər davam etdi və Dimitri həmin gün həlak oldu.

Yonatanın sərkərdə və vali təyin edilməsi

⁵¹ Bundan sonra Aleksandr Misir padşahı Ptolemeyə qasidlərlə bu xəbəri göndərdi: ⁵² «Artıq mən öz padşahlığıma qayıtmışam, atalarımın taxtında oturmuşam və ali hakimiyyəti qəbul etmişəm. Dimitrini darmadağın edib ölkəmizə hökmran olmuşam. ⁵³ Mən onunla döyüşə girdim, özü də, qoşunu da bizim tərəfimizdən darmadağın edildi. İndi biz onun padşahlıq taxtında oturmuşuq. ⁵⁴ İndi aramızda bir dostluq yaradaq. Gəl sən qızını mənə ərə ver, kürəkənin olum və ona da, sənə də layiq olduğun hədiyyələr verərəm». ⁵⁵ Padşah Ptolemey də belə cavab verdi: «Atalarının torpağına qayıtdığın və onların padşahlıq taxtına oturduğun gün mübarək olsun! ⁵⁶ Beləcə, yazdığın şeyləri yerinə yetirərəm. Amma sən bir-birimizlə görüşmək üçün Ptolemaidada məni qarşıla. Mən, dediyin kimi, səninlə qohum olaram». ⁵⁷ Ptolemey qızı Kleopatra ilə birlikdə Misirdən çıxıb Ptolemaidaya gəldi; bu, yüz altmış ikinci ildə oldu. ⁵⁸ Padşah Aleksandr onu qarşıladı. Ptolemey qızı Kleopatranı ona ərə verdi. Ptolemaidada padşahlara layiq böyük təntənə ilə qızına toy etdi. ⁵⁹ Sonra Aleksandr Yonatanı yazdı ki, gəlib onunla görüşsün. ⁶⁰ Yonatan təntənə ilə Ptolemaidaya yola düşdü və gəlib iki padşahla görüşdü. Özlərinə və dostlarına qızıl-gümüş və çoxlu hədiyyələr verdi. Onların rəğbətini qazandı. ⁶¹ Bu arada İsraildən satqın və qanuna dönük çıxan bəzi adamlar Yonatanı qarşı ittiham irəli sürmək üçün toplaşdılar, amma padşah onlara diqqət vermədi. ⁶² Padşah əmr etdi ki, Yonatanın paltarını əynindən çıxarıb ona al-qırmızı libas geyindirsinlər. Belə də etdilər. ⁶³ Sonra padşah Yonatanı yanında oturtdu və idarəçilərinə dedi: «Onunla birgə şəhərin ortasına çıxıb bəyan edin ki, bu adamı heç kəs hər hansı bir işdə ittiham etməsin və onu hər hansı bir səbəbdən narahat etməsin». ⁶⁴ Yonatanı ittiham edənlər onun bəyan edilən izzətini və al-qırmızı libasa büründüyünü görəndə hamısı qaçıb dağılışdı. ⁶⁵ Beləcə, padşah Yonatanı izzətləndirib onu əsas dostlarının siyahısına yazdı, onu sərkərdə və vali təyin etdi. ⁶⁶ Sonra Yonatan sülh və fərəh içində Yerusəlimə qayıtdı.

Yonatan Apollonini məğlub edir

⁶⁷ Yüz altmış beşinci ildə Dimitri oğlu Dimitri Kritdən atalarının torpağına gəldi. ⁶⁸ Padşah İsqəndər bunu eşidəndə çox narahat olub Antakyaya qayıtdı. ⁶⁹ Dimitri Koyle-Suriya valisi Apollonini qoşun başçısı təyin etdi. Apolloni böyük bir qoşun toplayıb Yamniyanın qarşısında ordugah qurdu və baş kahin Yonatana xəbər göndərdi: ⁷⁰ «Yalnız sən bizə qarşı qalxdın, mənə sənün ucbatından kinayə və məzəmmət edildim. Nə üçün sən dağlarda bizim üzərimizdə üstünlüyə malik olasan? ⁷¹ Əgər indi sən qoşununa güvənirsənsə, düzənliyə bizim yanımıza en və orada bir-birimizlə qarşılaşaq. Çünki şəhərlərin qoşunları mənim tərəfimdədir. ⁷² Mənim və bizə digər kömək edənlərin kim olduğumuzu soruşub öyrənsən, sənə deyərlər ki, bizim qarşımızda davam gətirmək mümkün deyil, çünki sənün ataların öz torpaqlarında iki dəfə məğlubiyyətə uğradılar. ⁷³ İndi də sən düzənlikdə bu qədər süvari əsgərin, bu qədər qoşunun qabağında dura bilməzsən, çünki orada nə bir daş, nə bir qaya, nə də qaçıb-sığınmağa bir yer var». ⁷⁴ Apolloninin bu sözləri Yonatana çatanda onun ruhu hərəkətə gəldi, on min adam seçib, Yerusəlimdən çıxdı. Qardaşı Şimon da ona kömək etmək üçün onunla görüşdü. ⁷⁵ Yonatan Yafonun qarşısında ordugah qurdu. Amma şəhərin qapılarını onun üzünə bağladılar, çünki Yafoda Apolloninin keşikçi dəstəsi vardı. Amma şəhərə qarşı hücumə keçəndə ⁷⁶ xalq qorxuya düşərək şəhərin qapılarını açdı və Yonatan Yafoya sahib oldu. ⁷⁷ Apolloni bu barədə eşidəndə üç min süvari və çoxsaylı qoşun götürüb Azota getdi. Guya oradan keçmək istəyirdi, bununla belə, düzənliyə tərəf irəlilədi, çünki çoxlu süvarisi var idi və buna güvənirdi. ⁷⁸ Yonatan da Azota qədər onun arxasınca getdi və qoşunlar döyüşə girdi. ⁷⁹ Apolloni onların arxasında gizli bir yerdə min süvari qoymuşdu. ⁸⁰ Amma Yonatan arxadan ona pusqu qurulduğunu bildi. Apolloninin qoşunu Yonatanın qoşununu mühasirəyə alıb səhərdən axşama qədər xalqa ox atdı. ⁸¹ Lakin xalq, Yonatanın əmr etdiyi kimi, davam gətirdi və nəhayət, düşmənin süvariləri yoruldu. ⁸² Onda Şimon öz qoşununu çəkib gətirərək nizami piyada alayı ilə döyüşə girdi, çünki süvarilərin təqəti qalmamışdı. Düşmən onun tərəfindən darmadağın edildi və onlar qaçmağa üz qoydular. ⁸³ Süvarilər

düzənliyə dağılışıb Azota qaçdılar və xilas olmaq üçün öz bütxanaları olan Bet-Daqona girdilər.⁸⁴ Amma Yonatan Azota və ətrafındakı şəhərlərə od vurdu və onlardan qənimət götürdü. Daqon məbədini oraya qaçıb sığınanlarla birlikdə od vurub yandırdı.⁸⁵ Qılıncla öldürülən və yandırılan adamların sayı birlikdə səkkiz minə qədər idi.⁸⁶ Yonatan oradan yola düşüb Aşkelonun qarşısında ordugah qurdu. Amma şəhər sakinləri böyük ehtiramla onu qarşılamağa çıxdılar.⁸⁷ Sonra Yonatan onunla olan adamlarla birlikdə Yerusəlimə qayıtdı; yanında çoxlu qənimət var idi.⁸⁸ Padşah Aleksandr baş verənləri eşidəndə Yonatanı daha da izzətləndirdi.⁸⁹ Ona adətən padşahın qohumlarına verilən qızıl toqqa göndərirdi. Eqronu və bütün ətrafını onun mülkiyyətinə verdi.

11

Aleksandrın ölümü

¹ Bu arada Misir padşahı dəniz sahilindəki qum qədər çoxsaylı qoşun və çoxlu gəmi topladı və Aleksandrın padşahlığını hiylə ilə nəzarət altına alıb öz padşahlığına qatmaq istədi.² O, sülhsever sözlərlə Suriyaya yollandı. Şəhərlərin sakinləri şəhər qapılarını onun üzünə açıb onu qarşılamağa çıxırdılar. Çünki Misir padşahı qaynatası olduğundan padşah Aleksandr tərəfindən onu qarşılamaq əmri verilmişdi.³ Amma Ptolemey şəhərlərə daxil olanda hər şəhərdə keşikçi dəstəsi qoyurdu.⁴ Azota yaxınlaşanda ona yandırılmış Daqon məbədini, Azotu və ətrafının xarabalıqlarını, səpələnmiş və döyüş zamanı yandırılmış cəsədləri göstərdilər, belə ki bunlar onun yolunun üstündə qalaqlanmışdı.⁵ Yonatandan şikayət olunaraq onun etdikləri padşaha danışıldı. Amma padşah susdu.⁶ Yonatan Yafoya təntənəli şəkildə padşahı qarşılamağa çıxdı. Onlar bir-birlərini salamladılar və orada gecələdilər.⁷ Yonatan Elevationa adlanan çaya qədər padşahla birlikdə getdi və sonra Yerusəlimə qayıtdı.⁸ Padşah Ptolemey isə Selevkiyaya qədər sahil şəhərlərini dəniz tərəfdən nəzarəti altına aldı və Aleksandrın əleyhinə pis niyyətlər qurdu.⁹ Padşah Dimitrinin yanına qasidlərini göndərərək dedi: «Yanıma gəl, aramızda müqavilə bağlayaq. İndi

Aleksandrda ərdə olan qızımı sənə verərəm və sən də atanın padşahlığında hökmranlıq edərsən. ¹⁰ Ona qızımı verdiyimə peşman olmuşam, çünki o, məni öldürmək istədi». ¹¹ O, Aleksandra bu şəkildə ittihamlar yağdırdı, çünki onun padşahlığında gözü var idi. ¹² Qızını Aleksandrdan alıb Dimitriyə ərə verdi. Aleksandrla yad oldu və aralarında açıq düşmənçilik başlandı. ¹³ Sonra Ptolemey Antakyaya daxil olub başına Suriya tacını qoydu. Artıq başına iki tac – Misir və Suriya tacları qoyurdu. ¹⁴ Həmin vaxt padşah Aleksandr Kilikiyada idi, ona görə ki o yerlərin sakinləri üsyan qaldırmışdı. ¹⁵ Amma Aleksandr bu barədə eşidəndə döyüşmək üçün Ptolemeyin üzərinə getdi. Onda Ptolemey qoşun çəkib onu güclü hərbi qüvvə ilə qarşıladı və qaçmağa vadar etdi. ¹⁶ Aleksandr Ərəbistanda sığınmaq üçün oraya qaçdı, padşah Ptolemey isə təntənə etdi. ¹⁷ Ərəb Zavdiel Aleksandrın başını kəsib Ptolemeyə göndərdi. ¹⁸ Amma bünün üçüncü günü padşah Ptolemey öldü və qalaların sakinləri oralarda olan Misir qoşununu qırdılar. ¹⁹ Beləcə, yüz altmış yeddinci ilində Dimitri padşah oldu.

Dimitri və Yonatan arasında münasibətlər

²⁰ O günlərdə Yonatan Yəhudeyadan adamlar topladı ki, Yerusəlimin içqalasına hücum etsin və onun qarşısında çoxlu döyüş qurgusu hazırladı. ²¹ Amma öz millətinə nifrət edən və qanuna dönük çıxan bəzi adamlar padşahın yanına gedib ona xəbər verdilər ki, Yonatan içqalanı mühasirəyə alıb. ²² O da bu barədə eşidəndə qəzəbləndi. Eşidən kimi dərhal yığışıb Ptolemaidaya yollandı. Yonatan yazdı ki, mühasirəni götürüb təcili Ptolemaidaya onun görüşünə danışıq aparmaq üçün gəlsin. ²³ Amma Yonatan bunu eşidərək mühasirəni davam etdirməyə göstəriş verdi. Sonra İsrailin ağsaqqallarından və kahinlərindən ibarət dəstə seçərək risk etməyi qərara aldı. ²⁴ Özü ilə qızıl-gümüş, paltarlar və çoxlu digər hədiyyələr götürüb Ptolemaidaya padşahın yanına getdi və onun rəğbətini qazandı. ²⁵ Hərçənd ki öz millətindən olan qanuna dönük çıxan bəzi adamlar ona qarşı ittiham irəli sürdülər, ²⁶ amma padşah onunla sələfləri kimi davrandı və bütün dostlarının önündə onu yüksəltdi. ²⁷ Yonatanın

baş kahinliyini və onun əvvəllər malik olduğu digər rütbələrini təsdiqlədi və onu əsas dostlarından biri saydı. ²⁸ Yonatan padşahdan Yəhudeyanı və Samariyanın üç bölgəsini vergidən azad etməsini xahiş etdi və ona üç yüz talant pul ödəməyi vəd etdi. ²⁹ Padşah razı olub bütün bunlar barədə Yonatana bu məzmununda məktub yazdı:

Yəhudilərə imtiyazlar

³⁰ «Padşah Dimitridən qardaşı Yonatana və Yəhudi millətinə salamlar! ³¹ Sizin barənizdə qohumumuz Lastenesə yazdığımız məktubun surətini sizin də bilməyiniz üçün sizə göndəririk. ³² Padşah Dimitridən atası Lastenesə salamlar! ³³ Dostumuz olan və önümüzdə sədaqətini qoruyub-saxlayan Yəhudi millətinə onların bizə olan xoş niyyətinin müqabilində xeyirxahlıq göstərməyə qərar verdik. ³⁴ Biz təsdiq edirik ki, Yəhuda hüdudları və üç bölgə – Aferema, Lidda və Ratamin bölgələri onların ərazisi olsun; bunlar bütün ətraf əraziləri ilə Samariyadan Yəhudeyaya birləşdirilmişdir. Həmçinin Yerusəlimdə qurban gətirənlərin hamısı padşah vergisindən azad edilir; bu vergini padşah onlardan hər il torpağın məhsuluna və ağacların meyvəsinə görə götürürdü. ³⁵ Bizə məxsus olan digər şeylərə gəlincə, indidən etibarən ondabirləri və bizə veriləsi rüsumları, duzlu gölləri və bizə məxsus olan tac vergisini – bütün bunları onların üzərindən götürürük. ³⁶ Bu şeylərdən heç biri indi və heç vaxt ləğv edilməyəcək. ³⁷ Beləcə, bu əmrin surətini çıxarmağa çalışın və qoy o, Yonatana verilsin və müqəddəs dağda hər kəsin gördüyü bir yerə qoyulsun».

Yonatan Dimitrini xilas edir

³⁸ Padşah Dimitri ölkənin ona tabe olduğunu və heç kəsin ona qarşı çıxmadığını görəndə bütün qoşununu – hər kəsi öz torpağına buraxdı. Onunla yalnız yadelli millətlərin adalarından muzdlı tutduğu yadelli əsgərlər qaldı, onların ucbatından atalarının bütün qoşunu ona nifrət edirdi. ³⁹ Aleksandrın əvvəlki tərəfdarlarından biri olan Trifon bütün qoşunun Dimitridən narazılıq etdiyini görəndə Aleksandrın azyaşlı oğlu Antioxu tərbiyə edən Ərəb İmalkunun yanına yollandı. ⁴⁰ Trifon Aleksandrın oğlunu ona

verməsinə təkid etdi ki, onu atasının yerinə padşah etsin. Trifon Dimitrinin etdiyi iş və qoşununun ona ədavət bəslədiyi barədə ona bildirdi və orada uzun müddət qaldı.

⁴¹ Bu arada Yonatan padşah Dimitriyə xəbər göndərərək onun Yerusəlimin içqalasında və istehkamlarda qoyduğu qoşunu çıxarmasını istədi, çünki İsrailin üzərinə hücum edirdilər. ⁴² Dimitri də Yonatanə xəbər göndərərək dedi: «Sən və millətin üçün həm bunu edəcəyəm, həm də əlverişli vaxt düşən kimi özünü də, millətini də böyük izzətə çatdıracağam ⁴³ İndi müharibədə mənə müttəfiq olmaq üçün əsgərlər göndərsən, yaxşı iş görmüş olarsan, çünki bütün qoşunum məndən üz döndərdi». ⁴⁴ Yonatan onun üçün Antakyaya üç min qüvvətli əsgər göndərdi. Onlar padşahın yanına çatanda padşah onların gəlişinə sevindi. ⁴⁵ Şəhər sakinlərindən yüz iyirmi minə qədər adam şəhərin ortasına toplaşdı padşahı öldürmək istəyirdi. ⁴⁶ Amma padşah saraya qaçıb-sığındı. Sakinlərsə şəhərin küçələrini ələ keçirib hücumə keçməyə başladılar. ⁴⁷ Onda padşah Yəhudiləri köməyə çağırdı. Onların hamısı o saat onun ətrafına toplaşdı, sonra şəhərə səpələnib o gün şəhərdə yüz minə qədər adamı öldürdülər. ⁴⁸ Şəhərə od vurdular, o gün çoxlu qənimət götürdülər və padşahı xilas etdilər. ⁴⁹ Yəhudilərin istədikləri kimi şəhəri nəzarət altına aldı. Görən sakinlər ruhdan düşərək padşaha nida edib yalvardılar: ⁵⁰ «Bizimlə sülhə gəl və Yəhudilərin bizə və şəhərə qarşı hücumunu dayandır». ⁵¹ Onda onlar silahlarını yerə qoyub sülhə gəldilər. Yəhudilər padşahın və onun padşahlığında olan hər kəsin önündə şöhrət qazandılar və Yerusəlimə böyük qənimətlə qayıtdılar. ⁵² Padşah Dimitri öz padşahlıq taxtında oturmaqda davam etdi və ölkə ona tabe oldu. ⁵³ Amma o, vəd etdiyi bütün şeylərə xilaf çıxdı. Yonatanə yad oldu, ona edilən yaxşılığın əvəzini ödəmədi və Yonatanə çox təzyiq etdi.

Yonatan Dimitriyə qarşı çıxır

⁵⁴ Bunlardan sonra Trifon geri qayıtdı, hələ cox cavan olan Antiox da onunla birgə idi. Antiox padşah oldu və başına tac qoydu.

⁵⁵ Dimitrinin buraxdığı bütün qoşunlar onun tərəfinə keçdilər və

Dimitri ilə döyüşməyə başladılar. Dimitri qaçmağa üz qoydu və məğlub oldu. ⁵⁶ Trifon filləri götürüb Antakyanı nəzarət altına aldı. ⁵⁷ Cavan olan Antiox Yonatana məktub yazdı ki, orada deyilirdi: «Səni baş kahinliyə təyin edirəm, səni dörd bölgənin idarəçisi qoyuram və padşahın dostları arasında olacaqsan». ⁵⁸ O, Yonatana qızıl qablar və masa əşyaları göndərdi, ona qızıl qablardan içmək, al-qırmızı libas geyinmək və qızıl toqqa taxmaq səlahiyyətini verdi. ⁵⁹ Yonatanın qardaşı Şimonu isə Sur yüksəkliyindən Misir sərhədlərinə qədər sərkərdə təyin etdi.

⁶⁰ Onda Yonatan yürüşə çıxdı, Fərat çayının qərb sahilini və orada olan şəhərləri dolaşdı. Bütün Suriya qoşunları onu dəstəkləyib ətrafına topladılar. O, Aşkelona gəldi və şəhər sakinləri onu təntənə ilə qarşıladı. ⁶¹ Oradan Qəzzəyə getdi, amma Qəzzə sakinləri şəhər qapılarını bağladılar. Yonatan da şəhəri mühasirəyə aldı, onun ətraf yerlərini od vurub yandırdı və talan etdi. ⁶² Qəzzə sakinləri Yonatana xahişlə müraciət etdilər, Yonatan da onlarla sülhə gəldi, amma onların başçılarının oğullarını girov götürüb Yerusəlimə göndərdi. Sonra ölkəni Dəməşqə qədər dolaşdı.

⁶³ Yonatan Dimitrinin qoşun başçıları və çoxsaylı qoşunla Qalileyayada olan Qadeşə gəldiyini eşitdi; onlar Yonatanı vəzifədən kənar etmək istəyirdilər. ⁶⁴ Yonatan da qardaşı Şimonu ölkədə qoyub onları qarşılamağa getdi. ⁶⁵ Şimon Bet-Surun qarşısında ordugah qurdu, uzun müddət oranı mühasirədə saxladı və şəhəri bağladı, ⁶⁶ Axırda sakinlər ondan sülh xahiş etdilər. O da onlarla sülhə gəldi. Amma onları şəhərdən çıxartdı. Şəhəri ələ keçirib orada keşikçi dəstəsi qoydu. ⁶⁷ Bu arada Yonatan və onun qoşunu Gennesar gölü yaxınlığında ordugah qurmuşdu. Onlar səhər erkən Asor düzənliyinə qalxıb-getdilər. ⁶⁸ Budur, yadellilərin qoşunu onunla düzənlikdə qarşı-qarşıya gəldi. Onlar Yonatana dağlarda pusqu qurmuşdular, özləri isə onun qarşısına əks tərəfdən gəlirdilər. ⁶⁹ Pusquda olanlar öz yerlərindən çıxıb döyüşə girdilər.

⁷⁰ Onda Yonatanla olanların hamısı qaçdı. Qoşun hissələrinin başçıları olan Abşalom oğlu Mattatiyadan və Xalfi oğlu Yəhudadan başqa heç kim qalmadı. ⁷¹ Yonatan paltarlarını cırdı, başına torpaq töküüb dua etdi. ⁷² Sonra düşmənlə döyüşmək üçün

geri dönüb onları məğlubiyyətə uğratdı və onlar qaçdılar. ⁷³ Qaçan əsgərləri bunu görəndə Yonatanın yanına qayıdıb onunla birlikdə düşməni öz ordugahlarına – Qadeşə qədər təqib etdilər və orada özləri ordugah qurdular. ⁷⁴ O gün yadellilərdən üç minə qədər adam həlak oldu. Sonra Yonatan Yerusəlimə qayıtdı.

12

Yonatanın Spartalılarla əlaqələri

¹ Yonatan vaxtın özü üçün əlverişli olduğunu görərək adamlar seçib Romaya göndərdi ki, onlarla dostluq əlaqələrini qurub bərpa etsin. ² Spartalılara və başqa yerlərə də həmin məqsədlə məktublar göndərdi. ³ Bu adamlar Romaya gəldilər və məşvərət şurasına daxil olub dedilər: «Baş kahin Yonatan və Yəhudi milləti bizi göndərib ki, sizinlə dostluğu və əvvəldə olduğu kimi ittifaqı bərpa edək».

⁴ Orada bu adamlara yerli idarəçilər üçün məktublar verdilər ki, onlar bu adamları sülhlə Yəhuda torpağına yola salsınlar.

⁵ Yonatanın Spartalılara yazdığı məktubun surəti budur: ⁶ «Baş kahin Yonatan, millətin ağsaqqalları, kahinlər və qalan Yəhudi icmasından Spartalı qardaşlara salamlar! ⁷ Əvvəllər sizə padşahlıq edən Ares tərəfindən baş kahin Oniyaya bir məktub göndərilmişdi. O məktubda bildirilirdi ki, siz bizim qardaşlarımızınız; bu, məktubun surətindən görünür. ⁸ Oniya göndərilən adamı təntənə ilə qəbul etdi. Açıqcasına ittifaq və dostluqdan danışılan bir məktub aldı. ⁹ Əlimizdə olan Müqəddəs Kitablarda bizə təsəlli olduğundan bunlara ehtiyacımızın olmamasına baxmayaraq, ¹⁰ qardaşlığın və dostluğun bərpası üçün sizə təklif göndərməyə cəhd etdik ki, sizə yadlaşmayaq. Çünki bizə məktub göndərdiyinizdən bəri xeyli vaxt keçdi. ¹¹ Amma biz hər vaxt durmadan həm bayramlar, həm də qalan təyin olunmuş günlərdə qurban təqdim edərkən və dua edərkən sizi yada salırıq; qardaşları yada salmaq lazımdır və bu, layiqli bir işdir. ¹² Şöhrətiniz bizi sevindirir. ¹³ Bizsə çoxlu bəla, saysız müharibələrlə əhatə olunduq, ona görə ki ətrafdakı padşahlar bizimlə müharibə etdilər. ¹⁴ Amma biz bu müharibələr zamanı sizi, digər müttəfiqlərimizi və dostlarımızı narahat etmək

istəmədik. ¹⁵ Çünki bizim göylərdən köməyimiz var ki, bizə havadarlıq edir. Biz düşmənlərimizin əlindən qurtulduq və düşmənlərimiz alçaldı. ¹⁶ Biz də Antiox oğlu Numenini və Yason oğlu Antipateri seçib Romalılarla dostluğu və əvvəlki ittifaqı bərpa etmək üçün onların yanına göndərdik. ¹⁷ Onlara sizi salamlamaq üçün yanınıza getməyi və sizinlə qardaşlığımızın bərpa edilməsi barədə məktubu bizdən sizə çatdırmağı əmr etdik. ¹⁸ Bizə bunların müqabilində cavab versəniz, yaxşı iş görmüş olarsınız».

¹⁹ Oniyaya göndərilən məktubun surəti budur: ²⁰ «Sparta padşahı Aresdən böyük kahin Oniyaya salamlar! ²¹ Yazılardan məlum olur ki, Spartalılarla Yəhudilər qardaşdırlar və İbrahimin nəslindəndirlər. ²² İndi biz bu barədə bilərkən bizə əmin-amanlıqda olduğunuz barədə yazsanız, yaxşı iş görmüş olarsınız. ²³ Biz də sizə qarşılıqlı yazırıq: bizim mal-qaramız və əmlakımız sizindir, sizinkisə bizimdir. Biz qasidlərimizə sizə bu barədə bildirməyi əmr etdik».

Yonatanla Şimonun yürüşləri

²⁴ Yonatan eşitdi ki, Dimitrinin qoşun başçıları onunla döyüşmək üçün əvvəlkindən daha çoxsaylı bir qoşunla geri qayıdılar. ²⁵ Buna görə də Yonatan Yerusəlimdən çıxıb Amafit vilayətində onları qarşıladı və onlara öz ölkəsinə daxil olmağa imkan vermədi.

²⁶ Yonatan düşmənlərin ordugahına casuslar göndərdi. Casuslar geri dönüb məlumat verdilər ki, düşmənlər bu gecə onlara hücum etməyə hazırlaşırlar. ²⁷ Buna görə də günəş batanda Yonatan onunla olanlara bütün gecəni ayıq olmağı, silahlı qalmağı və döyüşə hazır durmağı əmr etdi, ordugahın ətrafına öncül keşikçilər qoydu.

²⁸ Yonatanın öz adamları ilə birgə döyüşə hazır olduğunu eşidən düşmənlər qorxdular, ürəklərinə lərzə düşdü və öz ordugahlarını odla işıqlandıraraq getdilər. ²⁹ Yonatan və onunla birgə olanlarsa səhərəcən bunu bilmədilər, çünki yanan işığı görürdülər. ³⁰ Yonatan onların arxasınca cumdu, amma onlara çata bilmədi, çünki onlar Elevation çayını keçmişdilər. ³¹ Onda Yonatan dönüb Zabadeylər adlanan Ərəblərin üstünə getdi. Onlara zərbə vurdu və onlardan qənimət götürdü. ³² Sonra yola düşüb Dəməşqə gəldi. Bütün o

ölkəni dolaşdı. ³³ Şimon da çıxıb Aşkelona və ətrafdakı qalalara qədər keçdi. Sonra dönüb Yafoya hücum etdi və oranı ələ keçirdi. ³⁴ Çünki eşitmişdi ki, qalanı Dimitrinin tərəfdarlarına təslim etmək istəyirlər. Şimon oranı qorumaq üçün orada keşikçi dəstəsi qoydu.

Yerusəlimdə bərpa işləri

³⁵ Yonatan geri qayıdanda xalqı yığıncığa çağırırdı və Yəhudeyada qalalar tikmək barədə onlarla məsləhətləşdi. ³⁶ Yerusəlimin divarlarını daha da yüksəltmək və içqala ilə şəhər arasında onu şəhərdən ayıran hündür bir divar tikmək qərara alındı; bu divar xüsusi olmalı və orada heç bir alver olmamalı idi. ³⁷ Adamlar yığılıb şəhəri tikəndə şərq tərəfdən vadinin üzərindəki divar uçdu. Yonatan onu təmir etdi və o, Xafenat adlandırıldı. ³⁸ Şimon isə Sefelada Adidanı tikdi, onları möhkəmləndirərək darvazalar və cəftələr qoydu.

Yonatan düşmənlərinin əlinə düşür

³⁹ Bu arada Trifon Suriya padşahı olmağa, başına tac qoymağa və padşah Antioxa əl qaldırmağa səy göstərirdi. ⁴⁰ Amma Yonatanın ona əngəl yaradacağından və onunla müharibə edəcəyindən ehtiyat edirdi. Buna görə də Yonatanı tutub öldürmək üçün fürsət axtarırdı. Beləcə, o qalxıb Bet-Şeana getdi. ⁴¹ Yonatan qırx min seçmə nizami əsgərlə onun qarşısına çıxdı və Bet-Şeana gəldi. ⁴² Trifon Yonatanın çoxsaylı qoşunla gəldiyini görəndə ona əl qaldırmağa ehtiyat etdi. ⁴³ Buna görə də onu təntənə ilə qəbul etdi və bütün dostlarına təqdim etdi. Ona bəxşişlər verdi və öz dostlarına və qoşununa əmr etdi ki, özünə tabe olduqları kimi ona da tabe olsunlar. ⁴⁴ Sonra Yonatan dedi: «Nə üçün bütün bu xalqı yorursan? Bizi ki müharibə gözləmir. ⁴⁵ İndi onları evlərinə göndər, özünə isə yanında olacaq az sayda adam seç və mənimlə Ptolemaidaya gedək. Mən oranı, başqa qalaları, qalan qoşunları və bütün məmurları sənə təhvil verərəm və sonra qayıdaram. Çünki elə bu məqsədlə mən buradayam». ⁴⁶ Yonatan ona inandı və onun dediyi kimi etdi. Qoşunu göndərdi, onlar da Yəhuda torpağına yola düşdülər. ⁴⁷ Özü ilə isə üç min nəfər saxladı. Ondan da iki min

nəfəri Qalileyada qoydu, min nəfər isə onunla birlikdə getdi. ⁴⁸ Amma Yonatan Ptolemaidaya daxil olan kimi Ptolemaida sakinləri darvazaları bağlayıb onu tutdular və onunla birlikdə şəhərə daxil olanların hamısını qılıncdan keçirdilər. ⁴⁹ Onda Trifon Yonatanın tərəfdarlarının hamısını məhv etmək üçün Qalileyaya və böyük düzənliyə qoşun və süvarilər göndərdi. ⁵⁰ Amma onlar Yonatanın və onunla birlikdə olanların tutulub öldürüldüyünü biləndə bir-birlərini ürəkləndirdilər və sıx sıralarla çıxaraq döyüşməyə hazırlaşdılar. ⁵¹ Onların arxasınca gələnlər döyüşün canları bahasına tamam olacağını görüb geri qayıtdılar. ⁵² Yəhudilərin hamısı isə sağ-salamat Yəhuda torpağına çatdı, Yonatan və onunla birlikdə olanlar üçün matəm saxladılar və olduqca qorxuya düşdülər. Bütün İsrail matəm içində idi. ⁵³ Onda ətraflarındakı bütün millətlər onları məhv etməyə cəhd etdilər, belə ki deyirdilər: «İndi onların başçısı və kömək edəni yoxdur. Gəlin onların üzərinə hücum edək və insanlar arasından onların xatirəsini silək».

13

Şimonun rəhbər olması

¹ Şimon Trifonun Yəhudeya torpağına hücum edib oranı viran qoymaq üçün çoxsaylı qoşun topladığını eşitdi. ² O, xalqın lərzə və qorxu içində olduğunu görəndə Yerusəlimə getdi. Xalqı topladı. ³ Adamları ruhlandıraraq onlara dedi: «Özünüz bilirsiniz ki, mən, qardaşlarım və atamın evi bu qanunlar və məbəd üçün nələrlə etmişik. Şahidi olduğumuz müharibələr və əziyyətlər də sizə məlumdur. ⁴ Elə bu səbəbdən bütün qardaşlarım İsrail uğrunda həlak oldular, tək mən qaldım. ⁵ İndi də bütün zülm dövründə öz canımı əsirgəmək qoy məndən uzaq olsun, çünki mən qardaşlarımdan artıq deyiləm. ⁶ Heç nəyə baxmayaraq, mən millətimin, məbədin və arvad-uşaqlarınızın qisasını alacağam. Çünki bütün millətlər düşmənçilikləri səbəbindən bizi məhv etmək üçün topladılar». ⁷ Bu sözləri eşidən kimi xalqın ruhu alovlandı. ⁸ Onlar uca səslə cavab verdilər: «Yəhudanın və qardaşın

Yonatanın yerinə sən bizim rəhbərimizsən. ⁹ Bizim döyüşlərimizi sən apar, sənin dediyin hər şeyi edəcəyik». ¹⁰ Şimon döyüşməyi bacaran bütün adamları topladı, Yerusəlimin divarlarını tikib qurtarmağı sürətləndirdi və hər tərəfdən onu möhkəmləndirdi. ¹¹ O, Avşalom oğlu Yonatanı və onunla birlikdə kifayət qədər qoşunu Yafoya göndərdi. Yonatan Yafoda olanları oradan qovub, özü orada qaldı.

Şimon Trifonu Yəhudeyadan kənar edir

¹² Bu arada Trifon Yəhuda torpağına hücum etmək üçün çoxsaylı qoşunla Ptolemaidadan yola düşdü. Nəzarət altında olan Yonatan da onun yanında idi. ¹³ Şimon isə düzənliyin qarşısında, Adidada ordugah qurdu. ¹⁴ Şimonun, qardaşı Yonatanın yerinə keçdiyini və onunla döyüşə girməyə hazırlaşdığını bilən Trifon Şimona qasidlərlə xəbər göndərdi: ¹⁵ «Qardaşın Yonatanın öz vəzifələrindən ötrü padşah xəzinəsinə olan borcuna görə biz onu tutub saxlamışıq. ¹⁶ İndi bizə yüz talant gümüş və Yonatanın iki oğlunu girov göndər ki, biz onu buraxarkən bizə qarşı üsyan etməsin; onda onu buraxarıq». ¹⁷ Şimon anladı ki, onlar ona qarşı hiylə işlədirlər. Amma pulu da, Yonatanın iki oğlunu da göndərdi ki, xalqda özünə qarşı böyük nifrət oyatmasın. ¹⁸ O düşündü: «Yoxsa deyəcəklər ki, mən Trifona pul və uşaqları göndərmədiyim üçün Yonatan öldürüldü». ¹⁹ Beləcə, uşaqları və yüz talant gümüşü göndərdi, amma Trifon onu aldatdı və Yonatanı buraxmadı. ²⁰ Bundan sonra Trifon ölkəyə girib onu viran qoymaq üçün yola düşdü və dolayı yolla Adoraya doğru getdi. Amma Şimon və qoşunu o, hara getdisə, onun ardınca düşdü. ²¹ İçqalada olanlar isə Trifonun yanına qasidlər göndərdilər ki, onu cöllükdən keçərək yanlarına gəlməyə və onlara ərzaq ehtiyatı göndərməyə sövq etsinlər. ²² Trifon elə həmin gecə getmək üçün özünün bütün süvarilərini hazırladı. Amma həddən artıq qar yağdı və o, qara görə gedə bilmədi. Onda çıxıb Gileada getdi. ²³ Baskamaya yaxınlaşanda Yonatanı öldürdü və Yonatan orada basdırıldı. ²⁴ Sonra Trifon qayıdıb öz torpağına getdi.

Yonatanın məzarı

²⁵ Onda Şimon adam göndərrib qardaşı Yonatanın sümüklərini gətirdi. Onu atalarının şəhəri olan Modində dəfn etdi. ²⁶ Bütün İsrail onun üçün böyük yas tutdu və uzun müddət ona matəm saxladı. ²⁷ Şimon atası ilə qardaşlarının məzarı üstündə bir türbə tikdi; onu nəzərə çarpmaq üçün yüksək etdi. Türbənin ön və arxa tərəfini hamar daşlardan düzəltdi. ²⁸ Həmçinin atası, anası və dörd qardaşı üçün qarşı-qarşıya qoyulmuş yeddi ehram ucaltdı. ²⁹ Ehramların ətrafına böyük sütunlar qoyaraq onlara məharətlə tərtibat verdi. Ailəsinin xatirəsini əbədləşdirmək üçün sütunların üzərinə oyma əsləhə təsvirləri düzəltdirdi. Əsləhə təsvirlərinin yanında isə oyma gəmi təsvirləri düzəltdirdi; bunları dənizlə üzən hər kəs görə bilərdi. ³⁰ Modində düzəltdiyi bu türbə indiyə qədər durur.

II Dimitri Şimonla maraqlanır

³¹ Trifon hiylə ilə cavan padşah Antioxla birgə yola çıxdı və onu öldürdü. ³² Trifon onun yerinə padşah oldu və Suriya tacını başına qoydu. O, yer üzündə böyük viranəlik törətdi. ³³ Şimon Yəhudeyada qalalar tikib onları hündür qüllələrlə, böyük divarlarla əhatə etdi, darvazalarla və cəftələrlə təchiz etdi və qalalarda ərzaq ehtiyatı qoydu. ³⁴ Sonra adamlar seçərək ölkəsinə qurtuluş diləmək üçün padşah Dimitrinin yanına göndərdi, çünki Trifonun bütün işləri qarətçilik idi. ³⁵ Padşah Dimitri bu sözlərin cavabında ona məktub göndərdi və orada belə yazdı: ³⁶ «Padşah Dimitridən baş kahin və padşahların dostu Şimona, Yəhudi ağsaqqallarına və millətinə salamlar! ³⁷ Göndərdiyiniz qızıl tacı və xurma budağını biz aldıq. Sizinlə tam sülh yaratmağa və sizi vergilərdən azad etməyi məmurlara yazmağa hazırıq. ³⁸ Sizə dair bütün göstərişlər dəyişməz qalır. Tikdiyiniz qalalar da qoy sizin olsun. ³⁹ Bu günə qədər bilmədən etdiyiniz təqsirlərinizi, günahlarınızı və ödəməli olduğunuz tac vergisini sizə bağışlayırıq. Yerusəlimdə bir qayda olaraq yığılan hər hansı digər vergi bundan sonra yığılmayacaq. ⁴⁰ Aranızda bizim xidmətimizə yazılmağa layiq bir adam tapılsa, gəlib yazılsın. Qoy aramızda sülh olsun». ⁴¹ Yüz yetmişinci ildə İsraildə bütperəstlərin əsarəti sona çatdı. ⁴² Xalq sənədlərdə və

müqavilələrdə belə yazmağa başladı: «Böyük başçı, sərkərdə və Yəhudilərin idarəçisi Şimonun birinci ilində...»

Şimon Qazaranı ələ keçirir

⁴³ O günlərdə Şimon Qazaranın qarşısında ordugah qurdu və oranı qoşunları ilə mühasirəyə aldı. O, mühasirə qurğusu hazırlayıb onu şəhərə tərəf hərəkət etdirdi. Qüllələrdən birini dağıdıb onu ələ keçirdi. ⁴⁴ Mühasirə qurğusunda olanlar şəhərin içinə atıldılar. Şəhərdə böyük qarışıqlıq baş verdi. ⁴⁵ Şəhər sakinləri arvad və uşaqları ilə birlikdə divara qalxdılar və paltarlarını cırıb bərkədən fəryad qaldırdılar ki, Şimon iltifat edib onlarla sülhə gəlsin. ⁴⁶ Onlar dedilər: «Bizimlə pis əməllərimizə görə deyil, mərhəmətinə görə rəftar et». ⁴⁷ Şimon onlarla razılığa gəldi, onlarla döyüşü dayandırdı, amma onları şəhərdən qovdu və bütələr olan evləri təmizlədi. Beləcə, həmd və xeyir-dua edə-edə şəhərə daxil oldu. ⁴⁸ Bütün natəmiz şeyləri şəhərdən kənara atdı, qanunu icra edən adamları orada məskunlaşdırdı və şəhəri möhkəmləndirib orada özünə ev tikdi.

Şimon Yerusəlimin içqalasını ələ keçirir

⁴⁹ Yerusəlimin içqalasında olanlara ölkəyə girib-çıxmağa, nəşə alıb-satmağa imkan verilmirdi. Onlar şiddətli aclıq çəkirdilər və bir çoxu aclıqdan ölmüşdü. ⁵⁰ Onlar Şimona fəryad etdilər ki, onlarla sülhə gəlsin. O da razı olub onlarla sülhə gəldi. Amma onları oradan qovdu və içqalanı murdarlıqdan təmizlədi. ⁵¹ Yüz yetmiş birinci ilin ikinci ayının iyirmi üçündə Yəhudilər alqışlarla, xurma budaqları ilə, liralarla, sinclərlə, çənglərlə, ilahilərlə və nəğmələrlə oraya daxil oldular. Çünki böyük bir düşmən darmadağın edilərək İsraildən kənara atılmışdı. ⁵² Şimon hər il bu günün bayram kimi qeyd ediləcəyini qərar qoydu. O, içqalanın yaxınlığındakı məbədin olduğu dağın ətrafına istehkam çəkdi və özü də tərəfdarları ilə birlikdə orada məskunlaşdı. ⁵³ Oğlu Yəhyanın yetkinlik yaşına çatdığını görən Şimon onu bütün qoşunların başçısı təyin etdi. Yəhya Qazarada sakin oldu.

Dimitrinin dustaq edilməsi

¹ Yüz yetmiş ikinci ildə padşah Dimitri qoşunlarını toplayıb Midiyaya yollandı ki, Trifonla müharibədə özünə yardım alsın.
² Lakin Fars və Midiya padşahı Arşak Dimitrinin onun ərazisinə daxil olduğunu eşidərək qoşun başçılarından birini göndərirdi ki, onu diri tutsun. ³ O da yola düşüb Dimitrinin qoşununu məğlub etdi və Dimitrini tutub Arşakın yanına gətirdi. Arşak da Dimitrini zindana saldı.

Şimonun tərifi

⁴ Şimonun bütün hakimiyyəti dövründə Yəhuda torpağında əmin-amanlıq oldu, O, millətinin rifahına çalışdı. Hamı onun hakimiyyətini və izzətini bütün dövrü boyu təqdir edirdi.

⁵ O, bütün şöhrətindən əlavə, Yafonu da ələ keçirib liman etdi, Dənizdəki adalara qapı açdı.

⁶ Öz millətinin sərhədlərini genişləndirdi, Ölkəni nəzarət altına aldı.

⁷ O, çoxlu əsir topladı, Qazarada, Bet-Surda və içqalada hökmranlıq etdi, İçqaladan natəmiz şeyləri kənar etdi, Ona qarşı çıxan olmadı.

⁸ Xalq sülh içində öz torpağını əkib-becərdi, Torpaq öz məhsulunu verdi, Düzənlikdəki ağaclar bəhrəsini gətirdi.

⁹ Yaşlılar meydanlarda oturaraq, Hamılıqla rifah barədə söhbət etdilər. Cavanlar dəbdəbəli geyinib hərbi libas daşıdılar.

¹⁰ Şimon şəhərləri ərzaq ehtiyatı ilə təmin etdi, Onlarda istehkam qurğuları yerləşdirdi,

O vaxta qədər ki, onun izzətli adı dünyanın o biri ucuna qədər məşhur oldu.

¹¹ O, yer üzündə sülh yaratdı, İsrail böyük fərəhlə sevindi.

¹² Hər kəs öz tənəyinin, öz əncir ağacının altında oturdu, Onları qorxudan olmadı.

¹³ Yer üzündə onlara qarşı döyüşən bir kəs qalmadı, O günlərdə padşahlar darmadağın edildilər.

¹⁴ O, xalqının aşağı təbəqədən olanlarının hamısını təmin etdi, Qanuna əməl olunmasına səy göstərdi, Qanuna dönük çıxanların və pis adamların hamısını kənar etdi.

¹⁵ Məbədə görkəm verdi, Müqəddəs əşyaların sayını artırdı.

Sparta və Roma ilə yeni müqavilə bağlanılır

¹⁶ Romaya və Spartaya Yonatanın ölüm xəbəri çatanda onlar olduqca kədərləndilər. ¹⁷ Amma qardaşı Şimonun Yonatanın yerinə baş kahin olduğunu, ölkəyə və orada olan şəhərlərə hökmranlıq etdiyini eşidəndə ¹⁸ tunc lövhələrdə ona yazdılar ki, qardaşları Yəhuda və Yonatanla bağladıkları dostluq və ittifaqı bərpa etsinlər. ¹⁹ Bunlar Yerusəlimdə yığıncaq qarşısında oxundu. ²⁰ Spartalıların göndərdiyi məktublarda da surəti budur: «Sparta başçılarının və şəhərin adından böyük kahin Şimona, ağsaqqalara, kahinlərə və qalan Yəhudi camaatına – bizim qardaşlarımıza salamlar! ²¹ Bizim camaatın yanına göndərdiyiniz elçilər sizin şöhrətiniz və hörmətiniz barədə bizə bildirdilər və biz onların gəlişinə sevindik. ²² Onların dedikləri xalq şurasında beləcə qeydə alındı: Yəhudilərin elçiləri Antiox oğlu Numeni və Yason oğlu Antipater bizimlə dostluğu bərpa etmək üçün yanımıza gəldilər. ²³ Bu adamları hörmətlə qəbul etmək, Sparta camaatını yada salmasından ötrü onların sözlərinin surətinin əyani ictimai kitablarda qeydə alınması camaata xoş gəldi. Bunların bir surətini də baş kahin Şimon üçün yazdılar». ²⁴ Bundan sonra Şimon Numenini çəkisi min mina olan böyük qızıl qalxanla Romaya göndərdi ki, onlarla ittifaq bağlasın.

Dövlətin Şimonu izzətləndirməsi

²⁵ İsrail camaatı bunlar barədə eşidəndə dedi: «Şimona və onun oğullarına necə minnətdarlığımızı bildirək? ²⁶ O da, qardaşları da, onun ata evi də mətin dayandılar və İsrailin düşmənlərini dəf etdilər və onu azadlığa çıxartdılar». Onda tunc lövhələr üzərində qeyd yazıb onu Sion dağındakı sütunların üzərinə yerləşdirdilər. ²⁷ Yazının surəti budur: «Yüz yetmiş ikinci il sentyabr ayının on səkkizi – bu il böyük baş kahin Şimonun hakimiyyətinin üçüncü ili idi – Asarameldə ²⁸ kahinlərin, xalqın, millət başçılarının və ölkə ağsaqqallarının böyük yığıncağında bizə bildirildi: ²⁹ Bu ölkədə tez-tez müharibə olduğundan Yoarib nəslindən olan Mattatiya oğlu Şimon və onun qardaşları özlərini təhlükəyə ataraq öz millətlərinin düşmənlərinə müqavimət göstərdilər ki, onun məbədi və qanun qorunub saxlansın və bununla öz millətlərinə böyük izzət bəxş etdilər. ³⁰ Yonatan öz millətini səfərbər etdi və onun baş kahini oldu, həmçinin xalqını birləşdirdi. ³¹ Düşmənləri onların ölkəsini viran qoymaq və məbədinə əl uzatmaq məqsədi ilə ölkələrinə girmək istəyirdilər. ³² Onda Şimon müqavimət göstərərək öz millətini üçün döyüdü. Millətinin qüvvətli adamlarını silahlandırmaq və onlara məvacib vermək üçün özünə məxsus çoxlu pul sərf etdi. ³³ Yəhudəyə şəhərlərini və Yəhudəyə sərhədindəki Bet-Suru möhkəmləndirdi. Əvvəllər düşmən sursatı olan hər yerdə Yəhudi əsgərlərindən ibarət keşikçi dəstəsi qoydu. ³⁴ Həmçinin dəniz sahilindəki Yafonu, Azot ərazisindəki Qazaranı möhkəmləndirdi; burada əvvəllər düşmənlər sakin idilər. Orada Yəhudiləri məskunlaşdırdı və bu yerlərin yenidən qurulması üçün nə lazım idisə, oralarda yerləşdirdi. ³⁵ Xalq Şimonun imanını və öz millətini necə bir izzətə çatdırmaq istəməsini görəndə onu öz rəhbəri və baş kahin qoydu. Çünki bütün bu şeyləri o etdi, öz millətini münasibətdə düzlüyü və sədaqəti qoruyub saxladı. Xalqının mənafeyini güdməsi, imanlı olması və hər vasitə ilə öz xalqını ucaltmaq istədi. ³⁶ Onun dövründə onun əli ilə başqa millətlər və Yerusəlimdəki Davud şəhərində olanlar uğurla ölkədən kənar edildilər. Orada olanlar özlərinə içqala tikərək oradan çıxıb məbədin ətrafını murdarlayır, onun müqəddəsliyinə böyük zərər

vururdular. ³⁷ Şimon orada Yəhudi kişilərini məskunlaşdırdı. Ölkənin və şəhərin təhlükəsizliyi üçün oranı möhkəmləndirdi və Yerusəlimin divarlarını yüksəltdi. ³⁸ Bunlara görə padşah Dimitri Şimonun baş kahinliyini təsdiqlədi. ³⁹ Onu öz dostlarından biri etdi və onu böyük izzətə yüksəltdi. ⁴⁰ Çünki eşitdi ki, Romalılar Yəhudiləri dost, müttəfiq və qardaş adlandırıb, Şimonun elçilərini hörmətlə qarşılamişlar. ⁴¹ Yəhudilər və kahinlər sadıq bir peyğəmbər meydana çıxana qədər Şimonun onlara daimi rəhbər və baş kahin olması barədə razılaşdılar. ⁴² O həm də onların sərkərdəsi olmalı, müqəddəs şeylər üçün məsuliyyət daşımalı, bunlar üzərində adamları işə təyin etməli, ölkəyə, sursata və qalalara nəzarət etməli idi. ⁴³ Məbəd üçün məsuliyyət daşımalı və hamı ona itaət etməlidir. Ölkədəki bütün müqavilələr onun adına yazılmalıdır. O, al-qırmızı libas geyməli və qızıl bəzək taxmalıdır. ⁴⁴ Xalqdan və kahinlərdən heç kimə bunlardan birini rədd etməyə, yaxud onun sözlərinə zidd çıxmağa, ya da onsuz ölkədə yığıncaq çağırmağa, al-qırmızı libas geyməyə və qızıl toqqa daşımağa icazə verilmir. ⁴⁵ Bu müddəalara zidd işlər, görən ya da bunları rədd edən adam təqsirkar sayılacaq». ⁴⁶ Bütün xalq bu müddəalara uyğun olaraq ixtiyarı Şimona verməyə razılaşdı. ⁴⁷ Şimon baş kahin, sərkərdə, Yəhudilərin və kahinlərin milli başçısı olmağı və onların hamısına rəhbərlik etməyi qəbul edib razılaşdı. ⁴⁸ Bu qeydi tunc lövhələrə həkk edib məbədin çərəri içində nəzərə çarpan bir yerdə qoymağı qərara aldılar. ⁴⁹ Onların surətlərini isə Şimon və onun oğullarında qalması üçün xəzinəyə qoymağı buyurdular.

15

VII Antiox Şimonun səlahiyyətini tanıyır

¹ Padşah Dimitrinin oğlu Antiox dənizdəki adalardan baş kahin və Yəhudilərin milli başçısı Şimona və bütün millətə məktublar göndərdi. ² Onların məzmunu belə idi: «Padşah Antioxdan böyük kahin və milli başçı Şimona, Yəhudi millətinə salamlar! ³ Belə ki yaramaz adamlar atalarımızın padşahlığını nəzarət altına aldılar, amma mən bu padşahlığı geri qaytarmaq istəyirəm ki, onu əvvəlki

vəziyyətinə bərpa edim. Buna görə də çoxsaylı qoşunlar topladım və döyüş gəmiləri hazırladım. ⁴ Ölkəyə çıxmaq istəyirəm ki, ölkəmizi dağıdan və padşahlıqda bir çox şəhəri viran qoyan adamların dalınca düşüm. ⁵ İndi isə məndən əvvəlki padşahların sənə güzəşt etdikləri bütün vergilərdən və sənə güzəşt etdikləri digər bəxşislərdən azad olduğunuzu mən də təsdiqləyirəm. ⁶ Sənə izin verirəm ki, öz ölkəndə öz pulunu zərb edəsən. ⁷ Yerusəlim və məbəd isə qoy azad olsun. Hazırladığın bütün sursat və ixtiyarında qalan özünün tikdiyini qalalar qoy sənin olsun. ⁸ Padşahlıq xəzinəsinə olan indiki bütün borcların, ya da oraya gələcəkdə olan borcların indidən etibarən həmişəlik sənə bağışlanır. ⁹ Padşahlığımızı nəzarət altına aldığımız zaman səni də, millətini də və məbədi də elə böyük izzətə çatdıracağıq ki, şöhrətiniz bütün yer üzündə məlum olsun». ¹⁰ Yüz yetmiş dördüncü ildə Antiox döyüşmək üçün öz atalarının ölkəsinə çıxdı və bütün qoşunlar onun ətrafına topladı; belə ki Trifonun yanında çox az adam qalmışdı. ¹¹ Antiox Trifonu təqib etdi, o da dəniz sahilindəki Doraya qaçıb gəldi. ¹² O artıq üzərinə yağan bəlani və qoşununun onu tərk etdiyini bilirdi. ¹³ Antiox yüz iyirmi min əsgər və səkkiz min süvari ilə Doranın qarşısında ordugah qurdu. ¹⁴ O, şəhəri mühasirəyə aldı. Gəmilər isə dənizdən sahilə yanaşdılar. O, şəhəri qurudan və dənizdən sıxışdıraraq heç kəsə oraya girib-çıxmağa imkan vermədi.

Elçilər Romadan Yəhudəyaya qayıdılar

¹⁵ Bu vaxt Numeni və onunla olanlar padşahlara və ölkələrə yazılmış məktublarla Romadan qayıtdılar. Məktublarda bunlar yazılmışdı: ¹⁶ «Romalıların konsulu Levkidən padşah Ptolemeyə salamlar! ¹⁷ Baş kahin Şimon və Yəhudi camaatı tərəfindən göndərilmiş, dostlarımız və müttəfiqlərimiz olan Yəhudi elçiləri əvvəlki dostluq və ittifaqı bərpa etmək üçün yanımıza gəldilər. ¹⁸ Çəkisi min mina olan bir qızıl qalxan gətirdilər. ¹⁹ Biz də niyyət edərək padşahlara və ölkələrə yazdıq ki, onlara zərər vurmasınlar, onlarla, şəhərləri ilə və ölkələri ilə müharibə etməsinlər, onlarla müharibə edənlərə müttəfiq olmasınlar. ²⁰ Gətirdikləri qalxanı

qəbul etməyə qərar verdik. ²¹ Belə ki onların ölkəsindən yaramaz adamlar sizə qaçıb sığınmışsa, öz qanunları ilə cəzalandırsın deyə onları baş kahin Şimona təslim edin». ²² Konsul bunları həmçinin padşah Dimitriyə, Attala, Ariarata və Arşaka yazdı. ²³ Bütün ölkələrə, Sampsama, Spartalılara, Delosa, Mində, Sikiona, Kariyaya, Samosa, Pamfilyaya, Likiyaya, Halikarnasa, Rodosa, Fasilidaya, Kosa, Sidaya, Arada, Qortinə, Knidaya, Kiprə və Kireneyə göndərdi. ²⁴ Bunların bir surətini də baş kahin Şimona yazdılar.

VII Antiox Şimona düşmən olur

²⁵ Bu arada Antiox Doraya hər tərəfdən hücum etməklə və döyüş qurguları hazırlamaqla ikinci dəfə onun qarşısında ordugah qurdu. Trifonun yolunu elə bağladı ki, girib-çıxmaq qeyri-mümkün oldu. ²⁶ Şimon onu dəstəkləmək üçün iki min seçmə əsgər, qızıl-gümüş və kifayət qədər ləvazimat göndərdi. ²⁷ Amma Antiox bunları qəbul etmək istəmədi, əksinə, əvvəllər Şimonla razılaştığı hər şeydən imtina etdi və ona yad oldu. ²⁸ Dostlarından biri olan Afinobini danışıqlar aparmaq üçün Şimonun yanına göndərdi ki, ona bu sözləri desin: «Siz mənim padşahlığımın şəhərləri olan Yafoya, Qazaraya və Yerusəlimdəki içqalaya nəzarət edirsiniz. ²⁹ Siz oraların ərazisini boş qoydunuz, yer üzündə böyük viranəlik yaratdınız və padşahlığımın bir çox yerinə sahib çıxdınız. ³⁰ İndi isə ələ keçirdiyiniz şəhərləri və Yəhudeya hüdudlarından kənarında sahib olduğunuz yerlərin vergilərini mənə qaytarın. ³¹ Ya da başqa cür, etdiyiniz dağıntının əvəzinə beş yüz talant gümüş verin, şəhərlərin vergiləri üçün də daha beş yüz talant ödəyin. Yoxsa gəlib sizinlə döyüşəcəyik». ³² Padşahın dostu Afinobi Yerusəlimə gəlib Şimonun izzətini, qızıl və gümüş qabları olan dolabı və ətrafdakı təmtərağı görəndə heyran oldu. Padşahın sözlərini ona bildirdi. ³³ Şimon onun cavabında dedi: «Biz yad torpağı ələ keçirmədik, başqaları üzərində hökmranlıq etmədik, yalnız əcdadlarımızın mirasına sahibik ki, ona bir vaxt düşmənlərimiz haqsız olaraq yiyələnmişdilər. ³⁴ Amma münasib vaxt düşdüyündən biz əcdadlarımızın mirasından yapışıyıq. ³⁵ Tələb etdiyiniz Yafo və

Qazaraya gəlincə, onların əhalisi xalqımıza və ölkəmizə böyük zərər vurdu. Bunlar üçün yüz talant verərik». ³⁶ Afinobi bunun cavabında heç nə demədi, amma qəzəblə padşahın yanına getdi. Bu sözlər, Şimonun izzəti və gördüyü hər şey barədə ona bildirdi. Onda padşah bərk qəzəbləndi.

Kendebey Yəhudeyanı narahat edir

³⁷ Bu arada Trifon bir gəmiyə minib Ortosiyaya qaçdı. ³⁸ Onda padşah Kendebeyi sahil bölgəsinin sərkərdəsi təyin etdi, ona piyada və süvari qoşunlar verdi. ³⁹ Ona Yəhudeya qarşısında mövqə tutmasını əmr etdi. Həmçinin ona Kedronu tikmək, darvazaları möhkəmləndirmək və xalqla necə döyüşmək barədə göstəriş verdi. Padşah özü isə Trifonu təqib etdi. ⁴⁰ Kendebey Yamniyaya gəlib əhalini döyüşə çağırırdı, sonra o, Yəhudeyaya hücum etməyə və xalqı əsir edib öldürməyə başladı. ⁴¹ O, Kedronu tikdi və orada süvari və piyada qoşun yerləşdirdi ki, onlar oradan çıxıb Yəhudeyanın yolları üzərinə yürüş edə bilsinlər; beləcə, padşahın ona verdiyi göstərişə əməl etdi.

16

Şimonun oğulları Kendebeyi məğlub edir

¹ Sonra Yəhya Qazaradan yuxarıya getdi. Kendebeyin etdiyi işləri atası Şimona bildirdi. ² Onda Şimon iki böyük oğlu Yəhuda və Yəhyanı çağıraraq onlara dedi: «Mən, qardaşlarım və atamın ev xalqı cavanlığımızdan bu günə qədər İsrailin düşmənləri ilə döyüşmüşük. İsraili dəfələrlə öz əllərimizlə uğurla xilas etmişik.

³ Amma mən artıq yaşa doldum, sizə Allahın lütfü ilə yetkin yaşa çatmışınız. Mənim və qardaşımın yerinə keçin və gedib millətimiz naminə döyüşün. Səmaların köməyi sizə yar olsun!» ⁴ Şimon ölkədən iyirmi min piyada və süvari əsgər seçdi. Onlar Kendebeyin üzərinə getdilər. Gecəni Modində keçirdilər. ⁵ Səhər erkən qalxıb düzənliyə çıxdılar və budur, piyada və süvarilərdən ibarət çoxsaylı bir qoşun onların qarşısına gəlir. Aralarında bir vadi var idi.

⁶ Yəhya adamları ilə birlikdə onların qarşısında səf çəkdi.

Adamlarının vadini keçməkdən qorxduqlarını görünəcə birinci özü keçdi. Adamları da bunu görüb onun ardınca vadini keçdilər. ⁷ Yəhya adamları iki yerə böldü, süvariləri piyadaların arasına qoydu. Düşmənin süvariləri isə olduqca çox idi. ⁸ Borular çalındı. Kendebey və onun qoşunu məğlub oldu, onlardan çoxlu adam vurulub yerə sərildi, qalanı isə qalaya qaçdı. ⁹ Onda Yəhyanın qardaşı Yəhuda yaralandı, amma Yəhya Kendebeyin tikdiyi Kedrona çatana qədər onların dalınca getdi. ¹⁰ Düşmənlər Azotun ətraf tarlalarında olan qüllələrə qaçıb-sığındılar. Amma Yəhya od vurub Azotu yandırdı və onlardan iki minə qədər adam həlak oldu. Yəhya əmin-amanlıqla Yəhuda torpağına qayıtdı.

Dokda Şimonun ölümü

¹¹ Abub oğlu Ptolemey isə Yerixə düzənliyində sərkərdə təyin edilmişdi. Onun çoxlu qızıl-gümüşü var idi. ¹² Çünki o, baş kahinin kürəkəni idi. ¹³ Ptolemeyin ürəyi qürurlandı və ölkəni nəzarət altına almaq istədi. Şimonu və onun oğullarını aradan götürmək üçün hiyləgər niyyətlər qurdu. ¹⁴ Şimon isə ölkənin şəhərlərinə baş çəkərək və onların ehtiyaclarına diqqət göstərərək Yerixəyə gəldi, oğulları Mattatya və Yəhuda da onunla birlikdə idi; bu, yüz yetmiş yeddinci ilin on birinci ayı olan Şevət ayında oldu. ¹⁵ Abub oğlu Ptolemey hiylə ilə özünün tikdiyi Dok adlı kiçik bir qalada onları qəbul etdi. Onlara böyük bir ziyafət verdi. Adamlarını isə orada gizlətdi. ¹⁶ Şimon və oğulları sərxoş olan kimi Ptolemey adamları ilə birlikdə qalxıb silahlarını götürdülər və Şimonun yanına, məclisə gəlib onu, iki oğlunu və bəzi nöqərlərini öldürdülər. ¹⁷ Beləcə, Ptolemey böyük bir xəyanət etdi, yaxşılığa yamanlıqla cavab verdi. ¹⁸ Ptolemey bu barədə yazıb padşaha göndərdi ki, onun köməyinə qoşun göndərsin, o da öz ölkələrini və şəhərləri ona təslim etsin. ¹⁹ Bəzi adamları Yəhyanı aradan götürmək üçün Qadaraya göndərdi. Minbaşılara məktublar göndərüb yanına gəlmələrini, onlara qızıl-gümüş və bəxşişlər verəcəyini bildirdi. ²⁰ Digərlərini isə Yerusəlimi və məbədin olduğu dağı ələ keçirməyə göndərdi. ²¹ Amma bir nəfər qabaqcadan Qazaraya Yəhyanın yanına qaçıb ona bildirdi ki, atası və qardaşları öldürülüb. O dedi:

«Ptolemey səni də öldürmək üçün adam göndərib». ²² Yəhya bunları eşidib olduqca çaşqınlığa düşdü. Onu öldürmək üçün gələn adamları tutub öldürdü, çünki onu öldürmək istədiklərini bilmişdi. ²³ Yəhyanın qalan işləri barədə, apardığı döyüşlər, şücaətlə göstərdiyi hünərləri, ucaldığı divarların tikilməsi və başqa işləri – ²⁴ bütün bunlar baş kahin olaraq atasının yerinə keçdiyi gündən etibarən onun baş kahinlik dövrü kitabında yazılmışdır.